

OBČ SK NOVO MESTO

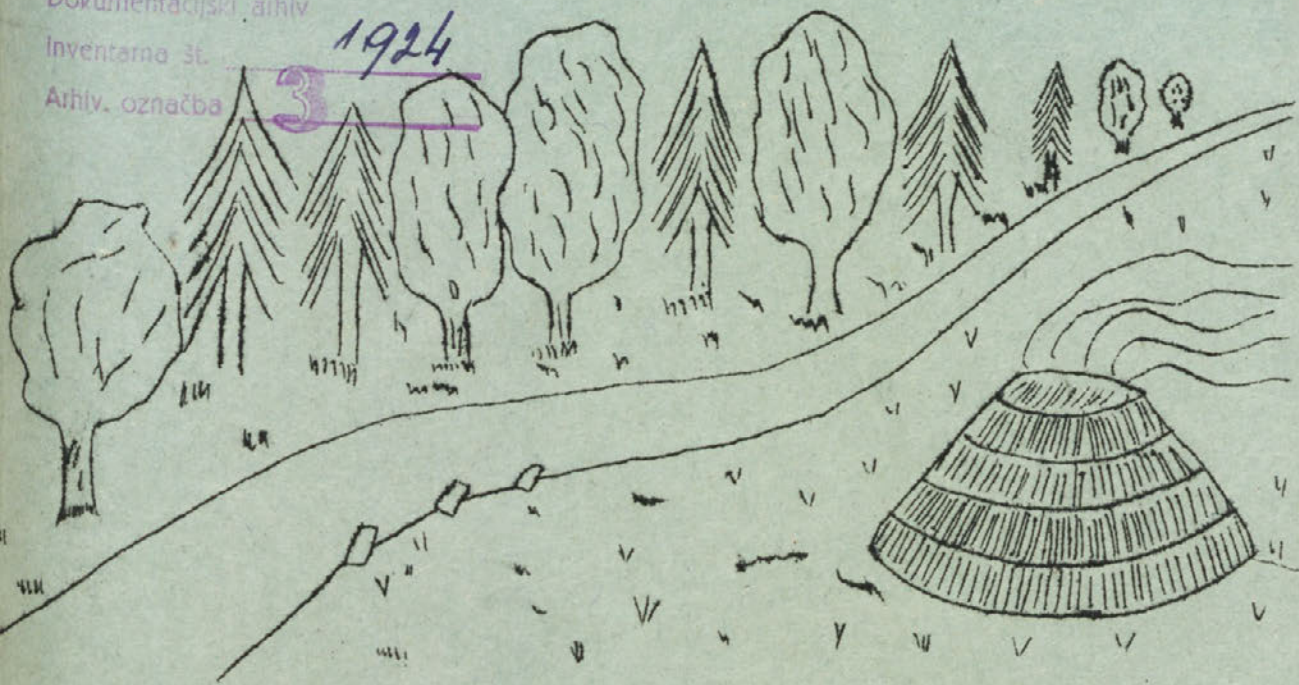
Dokumentacijski arhiv

Inventarna št.

1924

Arhiv. označba

3

DOLENSKI

GOZDAR

GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

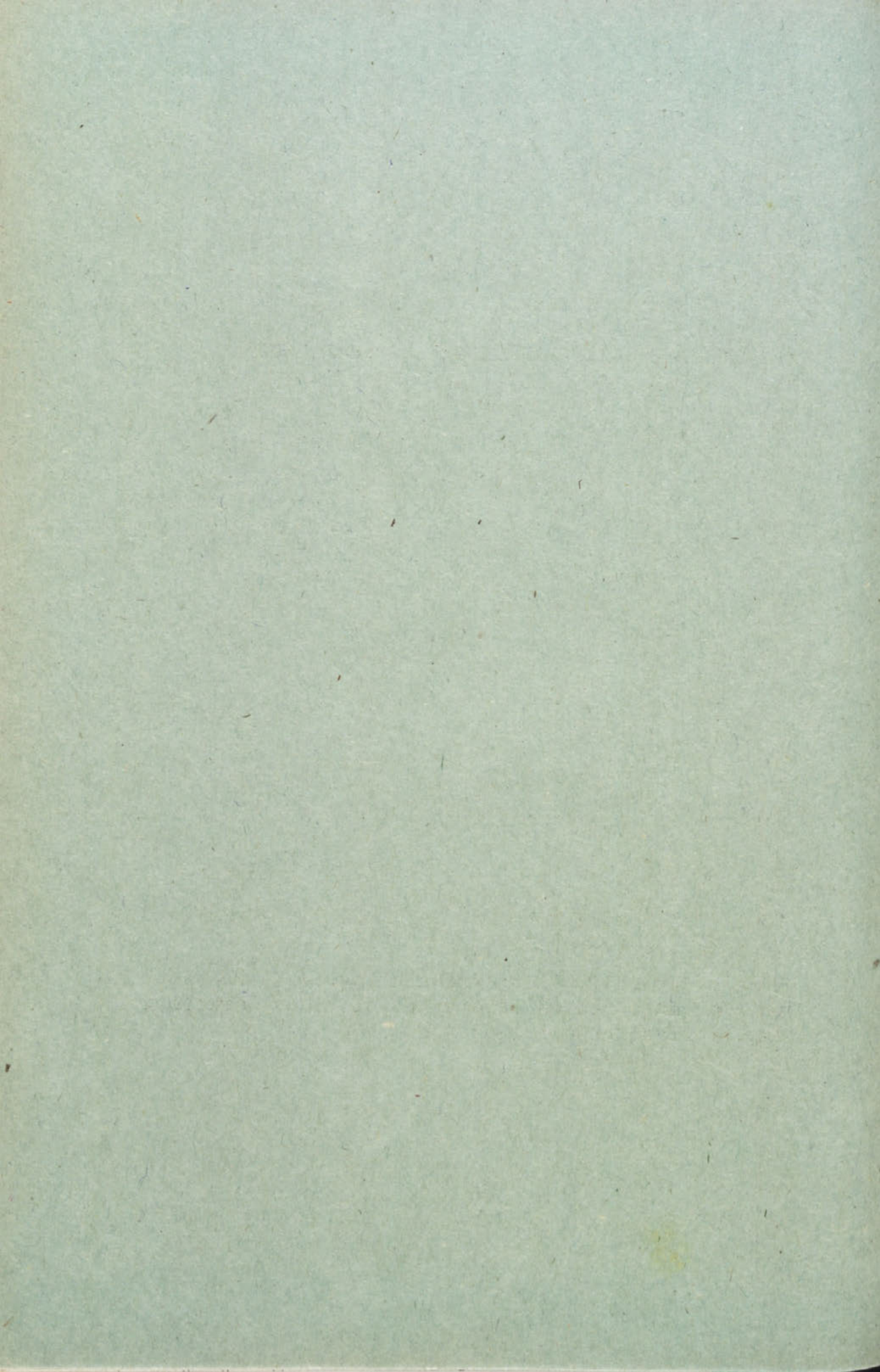
NOVO MESTO, DECEMBER 1965

ŠT. 5

LETNIK II

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič, ing. Konrad Mehle
in Rade Jože

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, december 1965

Številka 5

Letnik II.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič
in član ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič,
ing. Konrad Mehle in Rade Jože

OBČ SK NOVO MESTO

Dokumentacijski arhiv

Inventarna št.

1924

Arhiv. označba

3

V S E B I N A

	Stran
1. ČESTITKA	1
2. Sklepi organov upravljanja	2
3. Naloge gozdno ureditvene službe v okviru poslovanja gozdnega gospodarstva Novo mesto	3
4. Nekaj o brezplačnih dopustih	6
5. Perspektivni program gradnje gozdnih cest	7
6. Poročilo o vzdrževanju motornih žag, prevoznega parka in motornih prekopalnikov - "Frez"	10
7. V razpravi je osnutek poslovnika	17
8. Analiza nezgod	19
9. Kaj prinaša novi zakon o gozdovih	24
10. Prevoz delavcev na delovno mesto s kombibusom TAM 2000	26
11. Gozdni delavci so se pomerili na drugem tekmovanju v Podturnu	30
12. Drobne zanimivosti	33
13. Doslednejše izvajanje načela o nagrajevanju po vložnem delu	35
14. Kako gojijo gozdove v Veliki Britaniji	41
15. Francu Skubicu ob upokojitvi	44
16. Drobni vzroki a velike posledice pri brušenju verig za motorne žage	45
17. Gozdovi Bele krajine po drugi svetovni vojni	47
18. Vtisi s strokovne ekskurzije DIT-a po zamejstvu	49
19. Humor	53

PRED NAMI JE NOVO LETO 1966 - LETO V KATEREM NAS ČAKAJO NOVE DELOVNE OBVEZNOSTI IN NOVE PLANSKE ZADOLŽITVE. KO BOMO OB KONCU LETOŠNJEGA LETA NAPRAVILI OBRAČUN NAŠEGA DELA IN UGOTAVLJALI KAJ JE BILO PRI NAŠEM DELU DOBREGA IN KAJ SLABEGA, BOMO LAHKO JASNEJE ZAČRTALI NAŠ PROGRAM ZA PRIHODNJE LETO.

DOSLEJ PREHOJENA POT MLADEGA KOLEKTIVA IMA PEČAT UTRJEVANJA DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA IN ISKANJA NAJBOLJŠIH POTO TAKO V POGLEDU ORGANIZACIJE IN POSLOVANJA, KAKOR TUDI V POGLEDU NOTRANJIH ODNOSOV MED ŠTEVILNIMI DELOVNIMI ENOTAMI. NA TEJ POTO SMO MARSIKDAJ NALETALI NA TEŽAVE, A VSELEJ SMO JIH USPEŠNO PREBRODILI. TO NAS MORA BODRITI TUDI V PRIHODNOSTI IN USPEHI PRI NAŠEM DELU PRAV GOTOVO NE BODO IZOSTALI.

TUDI "DOLENJSKI GOZDAR" BO STOPIL V TRETJE LETO SVOJEGA ŽIVLJENJA. VES ČAS SVOJEGA IZHAJANJA JE SKUŠAL SPREMLJATI PREHOJENO POT KOLEKTIVA IN PODOJATI REALNO PODOBO NJEGOVEGA ŽIVLJENJA IN DELA. ALI MU JE TO TUDI USPELO? MORDA NE V POLNI MERI, VENDAR JA JE LE DOSEGEL NEKAJ, KAR JE POMAGALO KOLEKTIVU - TO JE V IRVI VRSTI OBVEŠČANJE IN IZMENJAVA IZKUŠENJ. V PRIHODNJEM LETU BO MORALA BITI VLOGA NAŠEGA GLASILA ŠE VEČJA, TAKO, DA BO NJEGOV GLAS SEGEL DO NAJBOLJ ODDALJENEGA DELOVIŠČA V GOZDU IN DA BO V NJEM VSAKDO NAŠEL NEKAJ KORISTNEGA.

O B V S T O P U V N O V O L E T O 1 9 6 6 Ž E -
L I M O V S E M D E L A V C E M G O Z D N E G A
G O S P O D A R S T V A M N O G O S R E Č E I N
D E L O V N I H U S P E H O V !

UREDNIŠTVO
DOLENJSKEGA GOZDARJA

SKLEPI ORGAN V UIRAVLJANJA

Na 5. seji, dne 29. 10. 1965 je delavski svet razpravljaj in sklepal o naslednjih stvareh:

1. Razprava o periodičnem obračunu za razdobje prvih devetih mesecev letošnjega leta. Iz poročila je razvidno, da je dohodek porastel za 6 %, neto produkt za 19 %, osebni dohodki pa za 16 % napram istem obdobju lanskega leta. Na povečan neto produkt je vplivalo večje zalaganje celotnega kolektiva, mehanizacija in ekonomičnejše poslovanje. Povečan neto produkt je tudi rezultat zmanjšanja števila zaposlenih delavcev in večja produktivnost dela.

Io pravilniku o delitvi dohodka se ustvarjeni dohodek deli na osebne dohodke - 643 milj. in sklade - 111 milijonov. Ker je že razdeljenih 569 milij., ostane za razdelitev še 36 milijonov, ki se razdelijo po delovnih enotah takole:

delovna enota	prihranki na stroških in boljšem ovrednotenju sort.	% OD nad akon- tациjo
GO Novo mesto	21,947.117	64,0
GO Straža	16,667.665	63,6
GO Podturn	15,913.247	67,2
GO Črmošnjice	15,225.949	74,6
GO Črnomelj	18,125.101	54,5
GO Metlika	2,052.939	52,1
GO Trebnje	12,096.312	79,3
Skladišče Straža	2,853.135	57,6
Skladišče Črnomelj	3,477.791	52,7
Gradbeni obrat	6,760.392	49,7
Obrat za gozd.načrt.	3,584.669	66,1
Uprava		65,7

Delavski svet je obračun v celoti potrdil.

2. Sprejel je sklep, da ostane pravilnik o delitvi osebnih dohodkov z dopolnitvami v veljavi do 31. 12. 1965 s tem, da se povečajo osebni dohodki za 15 % preračunano v osnovo.
3. Podana je bila informacija o poslovniku.

4. Sprejet je bil sklep, da se dninarjem poveča plača za 15 %.
5. Na seji je bilo podano poročilo o vzdrževanju motornih žag. Na podlagi tega poročila so bili sprejeti nekateri ukrepi za odpravo pomanjkljivosti, ki so objavljeni v posebnem članku.
6. Delavski svet je sklenil, da gozdno gospodarstvo sodeluje pri popravilu gozdnih cest in poti, ki služijo gozdnim posestnikom. V ta namen je odobril 9.134.000 din.
7. Odobril je posojilo v znesku 1,5 milj. din za dobo 5 let ITT Novo mesto za avtomatizacijo telefonskega omrežja v Straži in Dol. Toplicah.
8. Potrdil je predlog o preimenovanju nekaterih gozdnih cest.
9. Sprejel je sklep, da se razknjiži in prenese nekatere ceste v upravo pristojnim občinskim skupščinam.
10. Sprejel je sklep, da se odproda nekatere motorne žage, dvokolo, računski stroj in goseničar.
11. Dijaškemu domu v Črnomlju je odobril prispevek za plačilo internata za otroke, ki živijo v internatu, njihovi starši pa so zaposleni pri G. Črmošnjice. Na posameznega otroka pride 6.000 din mesečno.
12. Za računovodjo podjetja je imenoval tov. Krašovec Antona.

xXx

NALOGE GOZDNO UREDITVENE SLUŽBE V OKVIRU POSLOVANJA GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

Po zakonu o gozdovih (Uradni list SRS, št. 30 z dne 4/11-1965) so gozdnogospodarski načrti podlaga za neposredno gozdno proizvodnjo. Ti načrti morajo biti izdelani za vse gozdove in gozdna zemljišča, ne glede na lastništvo. Sestavljeni morajo biti tako, da upoštevajo napredna načela gospodarjenja z gozdovi in sodobne izsledke gozdarske vede, da se trajno ohranjajo vrednosti gozdov in njihove trajno koristne funkcije ter, da se zago-

tavlja nenehno priraščanje prirastka in odnosov gozdov.

Gospodarski načrti gozdnogospodarskih enot morajo obsegati opis stanja gozdov in cilje gospodarjenja, vrsto in obseg del ter ukrepe za doseg teh ciljev, opis semenskih sestojev, izločenih po obstoječih predpisih o semenih, določbe o ukrepih za gospodarjenje s temi sestoji, določbe glede vrste in števila divjadi, ki jo je dovoljeno gojiti v gozdu, da ne ovira pravilnega gospodarjenja z gozdovi, upoštevajoč pri tem lovsko gospodarski načrt (iz 8. člena Zakona o gozdovih).

V treh letih potem, ko bodo izdelani tehnični predpisi o izdelavi gozdnogospodarskih načrtov območij in gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot ter o evidenci njihovega izvrševanja, morajo biti sedanji gospodarski načrti gozdnogospodarskih enot prilagojeni določbam tega zakona in na njegovi podlagi izdanim predpisom. V enakem roku je treba sprejeti gospodarske načrte za gozdnogospodarske enote, za katere načrti še niso izdelani.

Gozdnogospodarski načrti za gozdnogospodarska območja morajo biti sprejeti v petih letih potem ko začne veljati ta zakon (52. člen Zakona o gozdovih, SRS).

Po določitvah Zakona o gozdovih bi bilo zato potrebno, da v okviru Gozdnega gospodarstva Novo mesto izdelamo gozdnogospodarske načrte še za okrog 17.000 ha neurejenih gozdov v zasebni lasti (območje ob S Črnomelj in Metlika) v roku treh let, to je do konca leta 1968. Do konca leta 1970 pa moramo izdelati tudi gozdnogospodarski načrt za VIII. novomeško gozdnogospodarsko območje. Dalje je po teh določitvah tudi potrebno v teh treh letih izvršiti fitocenološko kartiranje gozdnih združb za vse že urejene in še neurejene gospodarske enote, kar predstavlja skoraj vse gozdove območja, razen Radohe in Brezove rebr.

Pri orientacijskih stroških gozdnoureditvenih del približno 7.700 din na hektar, bi bilo potrebno v naslednjih treh letih investirati samo v ureditev belokranjskih gozdov okrog 130.900.000 dinarjev brez potrebnega predhodnega fitocenološkega kartiranja, kar bi stroške nedvomno še zvišalo. Če k temu prištejemo še stroške revizijskih del v teh treh letih, ki bi znašali približno 86.400.000 din (zopet brez fitocenološkega kartiranja), smo ugotovili, da bi morali do konca leta 1968 investirati v gozdnogospodarske načrte okrog 217.300.000 din

ali 72,430.000 din letno - brez potrebnega fitocenološkega kartiranja in ob upoštevanju stroškov, ki so skoraj na ravni sedanjih.

Vse gozdove VIII. gozdnogospodarskega območja bi bilo potrebno podrobno fitocenološko proučiti in kartirati ter ugotoviti osnovne rastiščne enote, ki se označujejo z gozdno združbo. Šele na osnovi študija o regresiji in progresiji gozdnih združb v tem območju in na osnovi fitocenološke karte, bo možno izdelovati podrobno gozdnogojitveno načrtovanje. Na osnovi združb je potrebno določiti gozdno vegetacijske tipe in v njihovem okviru osnovati rastiščno gojitvene tipe. S tem bi bil tudi podan pogoj za uspešno in strokovno delovanje odgovornih služb za gojenje gozdov na upravi in pri gozdnih obratih. Tudi za predvidene obširne melioracije na območju VIII. gozdnogospodarskega območja bi bilo potrebno območje natančno ekološko proučiti in ga fitocenološko ter pedološko kartirati, saj se le na osnovi tovrstnih analiz lahko določijo točne smernice za melioracijo degradiranih in slabo produktivnih rastišč.

Kot že omenjeno smo v tem pogledu še na samem začetku in nas čakajo še velika vlaganja v ta dela. Zato bi bilo prav, da bi že sedaj namenili določena sredstva tudi za fitocenološka kartiranja. V primeru, da se odločimo za začetek fitocenološkega kartiranja gozdov na našem območju, bi morali navezati stike s strokovnjaki - fitocenologi, da bi se dogovorili o izvajanju del.

Določena sredstva bi morali nameniti tudi za sestavo perspektivnega programa cestnega omrežja v naših gozdovih, ki bi bil izdelan ločeno za posamezne masive oz. gozdne predele. Brez dvoma bi se nam ta sredstva že v nekaj letih bogato obrestovala z večje produktivnostjo cestnega omrežja in manjšimi transportnimi stroški ob enakih ali celo manjših stroških gradnje. V dosežani gradnji gozdnih cest že imamo nekaj primerov slabo programiranih gradenj in s tem nerentabilnih investicij. Iri relativno nizkih vlaganjih v sestavo perspektivnega programa pa bi lahko pri nadaljnih gradnjah cestnega omrežja prihranili precejšnja sredstva.

Prav bi bilo, da bi se o nakazanih zadevah razpravljalo v okviru pristojnih samoupravnih organov. Iri tem ne bi smeli mimo Zakona o gozdovih, ki precej obširno in natančno obravnava sestavo gozdnogospodarskih načrtov. Obravnavati bo treba potrebe (po zakonu) v razmerju z

razpoložljivimi finančnimi sredstvi in preučiti, kako bi čimprej uskladili potrebe in možnosti.

ing. Ieter Cujnik

xXx

NEKAJ O BREZPLAČNIH DOPUSTIH

Na podlagi 74. člena Zakona o delovnih razmerjih in 19. člena omenjenega začasnega sklepa ostane delavec, ki je na brezplačnem dopustu do 30 dni v koledarskem letu, še vedno član delovne skupnosti. Torej se za čas neplačanega dopusta delovna doba ne pretrga, temveč pravice in dolžnosti delavca, ki izvirajo iz dela, mirujejo. Iz tega je razvidno, da se delovno razmerje ne prekine, če traja neplačan dopust do 30 dni v koledarskem letu (Zakon o pokojninskem zavarovanju, člen 131. Ur. list SFRJ, št. 51/64).

V kolikor je delavec na neplačanem dopustu dalj kot 30 dni v koledarskem letu, mu delovno razmerje preneha, vendar ima ob nastopu dela pravico do rednega dopusta in otroških dodatkov tako, kot, da mu delo ni prenehalo.

V delovno knjižico, stran 33 se vpiše čas dopusta in razlog zakaj je bil delavcu odobren brezplačni dopust nad 30 dni. (Navodilo o vodenju delavskih knjižic ur. list SFRJ št. 1/59).

Brezplačni dopust se delavcu lahko odobri samo, če to sam zahteva oziroma želi. Če delavec ne želi brezplačnega dopusta, mu ga ni mogoče vsiliti.

Ali je v teku enega leta delavec lahko večkrat na neplačanem dopustu zakon ne govori, ampak to zadevo prepušča delovni organizaciji, da jo uredi s svojim splošnim aktom. Pri nas to ni napisano v začasnem sklepu, naše stališče pa je, da se brezplačni dopust odredi samo enkrat, največ dvakrat v letu.

Delavcu, ki je na brezplačnem dopustu do 30 dni, mora delovna organizacija, če je tak dogovor, plačati pavšalni znesek prispevka za socialno zavarovanje v znesku 3800 din mesečno ali $1/30$ prispevka na dan (Ur. list FLRJ, št. 3/61). Torej delavca, ki je na brezplačnem dopustu vnesemo v redno plačilno listo na katero vpišemo višino prispevka. Če pa delavec koristi samo nekaj dni brezplačnega dopusta v mesecu, se mu obračuna delo, za dni ko je bil na brezplačnem dopustu pa pavšalni znesek.

Če gre delavec vsaka dva ali tri mesece domov (delavci iz drugih republik) za nekaj dni, se po našem mnenju ti dnevi ne štejejo za neplačan dopust pač pa se upoštevajo, kot da je delavec delal. Ostale dneve je namreč delal po več ur, kakor tudi ob prostih sobotah. Zato bi dneve take odsotnosti vnesli v plačilno listo, kot da je delavec delal. Enako storimo za prost dan - soboto, ki jo vpišemo v plačilno listo kot delovni dan.

Franc Markovič

xXx

PERSPEKTIVNI PROGRAM GRADNJE GOZDNIH CEST

Sodobno gozdarstvo potrebuje za opravljanje svojih nalog tudi dobre gozdne ceste, ki odpirajo gozdove motornim vozilom. Največji pomen gozdnih cest pa je v tem, da se po njih prevažajo gozdni sortimenti. Poleg tega, da ceste sploh omogočijo sodoben prevoz pa je velikega pomena tudi dejstvo, da se z izgradnjo cestnega omrežja poceeni najdražji del gozdne proizvodnje, t.j. transport, s tem, da se skrajša spravilo. Da bo neka gozdna cesta čimbolj ustrezala svojim namenom je zelo važno kje naj bodočo cesto zgradimo. In ravno na to vprašanje bo odgovoril perspektivni program gradnje gozdnih cest, kateremu bom v pričujočem članku posvetil nekaj besed.

Naloga perspektivnega programa je v tem, da za določen gozdni predel predvidi kje in koliko cest naj se še gradi.

Menda ni potrebno posebej povdarjati kakšnega pomena bi bil tak program za bodočo gradnjo gozdnih cest, ko bi lahko že vnaprej vedeli kje bomo gradili. Perspektivni program mora pravzaprav odgovoriti na troje vprašanj.

1. Koliko cest naj v določenem gozdnem predelu še izgradimo, da bomo dosegli tisto gostoto, ki je v danih razmerah najbolj primerna?
2. Kje naj zgradimo manjkajoče ceste, da bo z ozirom na konfiguracijo terena in medsebojno oddaljenost posameznih cest spravilo in prevoz gozdnih sortimentov najlažje?
3. Prioritetni red gradnje, t.j. katero cesto naj zgradimo prej in katero pozneje, da bo načelu rentabilnosti najbolj zadoščeno?

Osnova za sestavo perspektivnega programa pa je:

- a/ Obstoječa gostota gozdnih cest,
- b/ Optimalna gostota gozdnih cest, ki naj bo v bodočem gozdnem predelu.

Iri našem podjetju z izdelavo takega programa še nismo začeli, ker je bilo to do sedaj nemogoče. Nismo še namreč imeli točnih podatkov o obstoječih cestah. V letošnjem letu je bil izdelan kataster gozdnih cest in s tem podan prvi pogoj, da pristopimo k izdelavi perspektivnega programa. Kako pomembna je izdelava takega programa, lahko presodimo že po tem, da se je že v letu 1963 zavzel za to Gozdarski inštitut.

Tudi pri nas razpravljamo, da bi v letu 1966 začeli z izdelavo perspektivnega programa, ker bi imeli od tega nedvomno velike koristi. Pravzaprav je že zadnji čas, da se lotimo tega dela, ker smo v tem pogledu in po gostoti gozdnih cest nekje med zadnjimi v Sloveniji. Razumljivo je, da bi bilo to delo najbolj koristno, če bi ga izdelali že takrat, ko smo začeli graditi prve gozdne ceste, vendar pa takrat ni bilo možnosti, da bi se izdelal. Če bi bil program izdelan že takrat bi prav gotovo marsikatera gozdna cesta ne potekala tako, kot poteka sedaj, ker bi se, če bi gledali bolj perspektivno, našla zanjo boljša rešitev. V sedanji fazi izgradnje gozdno-cestnega omrežja pa je perspektivni program še bolj potreben, ker je treba vedno bolj preštudirati, kje bo potekala določena cesta. V začetni fa-

zi graditve cest, lahko rečemo, je bila vsaka nova cesta tam, kjer je bila potrebna, danes pa, ko imamo pretežno že glavne izvozne žile zgrajene in cestno omrežje v glavnem le izpopolnjujemo, ni vseeno, kje bo potekala nova cesta, če hočemo da ne bo preblizu ali predaleč od že obstoječih.

Pri našem podjetju še nismo tako daleč, da bi nastal problem ali je v nekem predelu cesta še potrebna ali ne, ker je gostota cest še povsod premajhna. Pojavlja pa se drugo vprašanje, ki je v sedanjih pogojih gospodarjenja še bolj važno, namreč, katere ceste naj prej zgradimo in katera cesta bo prej vrnila vloženi denar. Tudi na to vprašanje bi dal odgovor perspektivni program. Lahko bi navedel več primerov, da nekatere ceste niso bile najbolj ekonomsko prostorno utemeljene, dejstvo pa je, da je to vprašanje vedno bolj pomembno.

Obsežno delo pri izdelavi perspektivnega programa ne bo tako hitro končano. Ni namreč tako enostavno, za tako površino gozdov s katero gospodari naše podjetje, določiti kod vse je potrebno zgraditi gozdne ceste, da bodo te prinašale največjo korist. Najbolje bi seveda bilo, če bi s tem delom pričeli takoj in ga čimprej končali, za kar pa bi potrebovali večje število ljudi in precej denarja.

Najbolje bo osvojiti predlog, da se program izdeluje postopoma in to vsako leto tam kjer se istočasno opravljajo ureditvena dela. Na tak način bi bil program izdelan približno v desetih letih.

Zavedajmo se torej pomembnosti izdelave perspektivnega programa gradnje gozdnih cest in v ta namen zagotovimo tudi določena finančna sredstva.

ing. Danilo Kure

POROČILO O VZDRŽEVANJU MOTORNIH ŽAG, PREGOZNEGA PARKA IN MOTORNIH PREKOPALNIKOV - "FREZ"

Z namenom, da bi dobili pregled o vzdrževanju strojev, motornih žag, pregoznega parka in motornih prekopalnikov, je služba za mehanizacijo v mesecih juliju, avgustu in septembru obiskala večino omenjenih strojev po deloviščih ter na podlagi pregledov prišla do nekaterih zaključkov, ki so razvidni iz pričujočega poročila.

I. MOTORNE ŽAGE

Od skupnega števila 75 motornih žag, ki so bile v času obhodov v obratovanju, jih je bilo pregledanih 47, kar predstavlja 63 % od skupnega števila motornih žag. Na podlagi priložene tabele, iz katere je razvidno število pregledanih žag po določenih kriterijih na posameznih obratih, je mogoče zaključiti sledeče:

- 1) Da je glede brušenja verig (pravilno oblikovani brušeni zobje itd.) le v 11 primerih ugotovljeno pravilno brušenje in da je v 36 primerih slabo, oziroma površno brušenje. Dalje so bili v 28 primerih zobje neenako dolgi, kar je zelo veliko, posebno še, če upoštevamo, da je bilo nekaj verig skoraj novih in da je bilo pri njih razlika v dolžini zob še nemogoče ugotoviti. Pri tem je upoštevana le razlika v dolžini zob, ki je večja od 0,5 mm. Pri razliki v dolžini zob je zanimivo, da je skoraj konstantno ena stran zob - po večini leva - krajša od druge. To je prav gotovo posledica priročnosti brušenja. V nekaj primerih je razlika v dolžini posameznih zob znašala tudi po 3 mm, kar je bilo kaj lahko opaziti že pri površnem pregledu verige. Na te napake bo potrebno delavce opozoriti, da jih bodo ob priliki brušenja skušali odpraviti, kajti nepravilno brušenje in neenakost zob ima cele vrsto škodljivih posledic.
- 2) Verige se napenjajo v večini primerov pravilno in izgleda, da delavci na to kar dobro pazijo.
- 3) Glede menjave verig, ki so v obratovanju, je v 17 primerih ugotovljeno, da jih ne menjajo pravočasno, ker se jim to ne zdi potrebno, ali pa zato, ker imajo na razpolago samo po eno verigo. Vsakemu motoristu, ki

je opravil tečaj, bi moralo biti znano, da je zaradi enakomerne obrabe zobčnika in verig potrebno imeti v obratovanju dve, še bolje pa 3 verige, katere je potrebno, v kolikor motorka veliko dela, menjavati dnevno, v kolikor pa dela manj, pa vsaj vsaka dva do tri dni.

V malo primerih je imel motorist v gozdu poleg verige, s katero je delal, še rezervno verigo. To namreč velikokrat povzroči zastoj cele delovne partije. Če delavec nima s seboj na delovišču rezervne verige in če se mu edina veriga pretrga pride do zastoja pri celi partiji, kar se razumljivo pozna v neizvršitvi norme in manjšem zaslužku. V kolikor bi imel rezervno verigo, bi jo lahko samo zamenjal, strgano pa bi nato doma ali v koči "znetal".

Dogaja se tudi, da dajejo na star zobčnik nove verige, ali pa na staro verigo nov zobčnik. Ugotovljen je bil celo primer na GO Trebnje, da je delavec imel na motorki verigo za Partner R 12 in zobčnik za Partner R 11. Razumljivo, da so bile zato spojne ploščice na verigi strašansko deformirane in kar neverjetno je, da je material vzdržal tako dolgo in da se ni začela veriga že trgati.

- 4) Skoraj neverjetno je, da delavci tako malo uporabljajo oljno kopel, to se pravi, da ne dajejo verige preko noči in v času, ko le-ta ni v obratovanju v mešanico olja in petroleja ali pa olja in nafte. Tega ne delajo niti delavci na glavnih skladiščih (Novo mesto, Straža, Črnomelj), ki jim pronašanje kant ne dela težav, čeprav moramo zahtevati, da bodo delali to tudi delavci v gozdu. S kopeljo se namreč podaljša življenjska doba verig, pa tudi trganj in zastojev je manj.
- 5) Glede prepogostega trganja verig, zlasti kadar so že dalj časa v obratovanju, je težko kaj določenega reči. Nekateri delavci se izgovarjajo na sam material. Verjetno je pri kakšni seriji verig tudi kaj resnice na tem. Vendar, dokler ne bomo odpravili nepravilnega brušenja, nepravilne napetosti, nepravilne menjave verig ter zanemarjanja oljnih kopeli, toliko časa ne moremo kriviti samo materiala. Res so primeri, da je isti delavec delal z eno verigo zelo dolgo, druga pa se mu je začela kmalu trgati, kar očitno kaže na slab material. Vendar je bila verjetno tudi tista, ki se ni trgala, napačno brušena in vzdrževana, je pa zaradi iz-

redno dobrega materiala vzdržala zelo dolgo. Če bi bila pravilno vzdrževana, bi prav gotovo vzdržala še dalj. Tudi tista, ki se je začela zgodaj trgati, bi s pravilnim vzdrževanjem vzdržala dalj.

- 6) Nepravilno čiščenje zračnega filtra in pomanjkljive skrbi zanj ima lahko, poleg zmanjšanja moči motorke in prevelike porabe goriva, tudi zelo katastrofalne posledice, katerih škoda lahko znaša tudi do 100.000 din. Žal pa je tudi tu opaziti, da delavci temu posvečajo premalo pozornosti, saj je bilo od skupnega števila pregledanih žag kar polovica (23) takih, pri katerih filter ni bil dovolj čist. Posebno graje vredni so primeri, ko čistijo filtre kar z oljno mešanico. Še bolj žalostno pa je dejstvo, da so taki delavci skoraj vsi vedeli, da je tako čiščenje nepravilno. Izgovarjali so se, češ da čistega bencina nimajo, kar pa je le izgovor v sili in ne drži. Delavci namreč v večini primerov delajo benzinsko mešanico sami in bi si torej potrebni bencin za čiščenje filtra lahko izločili. Mislim, da moramo proti takim malomarnežem energično ukrepati, če hočemo doseči pravilen odnos do družbene lastnine.
- 7) Glede splošnega vzdrževanja motorke, kamor prištevamo čiščenje reber cilindra, obračanje in nego lista ter drugo čiščenje motorke je bilo kar v 39 primerih (od možnih 47) ugotovljeno, da jemljejo delavci to zelo površno. Zavedati se je namreč treba, da tudi motorka ni večna in da ima svojo določeno življenjsko dobo, ki traja le ob pravilnem vzdrževanju. V kolikor pa tega ni, dotraja seveda predčasno.
- 8) Pri doslej navedenih dejstvih je treba poudariti tudi to, da obrati temu polagajo premalo pozornosti. Ob priliki službenih obhodov strokovnega osebja bi lahko marsikaj kontrolirali in energično ukrepali. Večina gozdarskega osebja sicer o motoroznanstvu nima veliko strokovnega znanja, vendar bi si ga z malo zanimanja lahko v grobih obrisih kmalu pridobilo. Danes mehanizacija v gozdarstvu vse bolj napreduje, zaradi česar bo k strokovni izobrazbi gozdarja spadalo tudi nekaj znanja o vsakdanji gozdni mehanizaciji.

Nič kaj razveseljivi niso primeri, da se po enem mesecu potem, ko so bili poslani na obrate lijaki s cedilom in ključi za demontažo zobčenika in sklopke, dobijo še motorke, ki niso opremljene s tem orodjem.

Evidenca o izdaji goriva in ostalega materiala je v večini primerov prepovršna. Skladiščniki bi temu morali posvečati več pozornosti in se tako ne bi dogajalo, da se ob polovici leta stroški po motorkah, za gorivo ter ostali izdani material med obratovnim knjigovodstvom in evidenčnimi listi motork razlikujejo tudi za 200.000 din.

Skoraj nikjer ni opaziti dovolj dolge cevi za točenje bencina iz soda. To je sicer malenkost, ki pa v primeru, če je prekratka za 0,5 ali 0,75 m povzroči izgubo časa dnevno lahko tudi po pol ure namesto 5 - 10 minut. Za skladišča bencina je zato neobhodno potrebna nabava pločevinaste črpalke, ki verjetno ne stane veliko preko 2.000 din. Delo s tem bo hitro in ne bo škodljivo zdravju, kajti primesi v bencinu pridejo delavcu v usta ob točenju s cevjo.

II. KAMIONI

Kontrola vzdrževanja kamionov in traktorjev je bila po posameznih gozdnih obratih izvršena dne 7. 8. 1965. Ob priliki te nenajavljene kontrole je bilo ugotovljeno naslednje:

- 1) Vsi kamioni Gozdnega obrata Novo mesto (4) so bili omenjenega dne v mehanični delavnici Graben, kjer so jih šoferji čistili, podmazovali in urejali ostala manjša pravila.
- 2) Kamion gradbenega obrata tega dne ni bil na vožnji, niti ga šofer v času pregleda še ni začel čistiti in podmazovati. Šofer je povedal, da namerava še tisti dan odpeljati kamion na Graben. Sicer je rekel, da ga ne vzdržuje ravno ob sobotah, ker je dostikrat takrat na vožnji, da pa to opravi med tednom. Zanimovo je tok da šofer niti ni vedel (češ da mu ni nihče povedal), da je prosta sobota med drugim prvenstveno namenjena prav vzdrževanju prevoznega parka, da bi lahko nato druge dni v tednu vozila nemoteno obratovala.
- 3) Na Gozdnem obratu Straža tega dne vozil niso podmazovali. Po pripovedovanju manipulantov je bilo možno ugotoviti, da je bil prejšnjega dne podmazan traktor št. NM 17-24, pred dvema dnevoma pa kamion TAM. Na dan

TABELARNI PREGLED KONTROLE MOTORNIH ŽAG PO OBRATIH

GOZDNI OBRAT	Štev. preg. žag	Brušenje		Verige	Napet. vil- no	Menjava Pravil- lino	Nep- rav.	Uporaba olj.kop.	Itrganje verige	Red- ko	Disc. Dob- ro	Sla- bo	Spl. vzdrž. motor	Povrs.	
		Dobro	Povr. do slabo												Zobje neena- ko do- lgi
NOVO MESTO	11	2	9	7	9	4	2	2	9	6	5	3	8	1	10
STRAŽA	8	3	5	4	8	6	-	-	8	1	7	4	4	3	5
PODTURN	10	2	8	7	9	8	1	-	10	8	2	6	4	1	9
ČRMOŠNJICE	6	1	5	3	5	6	1	5	1	2	4	-	1	1	5
ČRNOMELJ	7	1	6	4	7	3	-	3	4	1	6	3	4	2	5
MELLIKA	1	-	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1
† TREBNJE	2	-	2	1	-	2	2	2	-	2	-	1	-	-	2
! SKL. STRAŽA	1	-	1	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
! SKL. ČRNOMELJ	1	-	1	-	1	1	-	-	1	-	1	-	1	-	1
SKUPAJ:	47	11	36	28	41	30	6	12	35	21	26	23	23	8	39

pregleda je bil traktor 271-37 v garaži, drugi, 17-23 pa na vožnji. Na vožnji je bil tudi kamion TAM.

- 4) Na Gozdnem obratu Podturn je bil na dan pregleda v čiščenju in mazanju le kamion FAI NM 23-92. Vsi ostali so bili v garaži. Na njih je bilo videti, da jih šoferji redno podmazujejo in vzdržujejo.
- 5) Na Gozdnem obratu Črmošnjice sta bila dva kamiona na vožnji (vozila sta hlodovino), eden pa je bil v garaži. Na dveh kamionih je bilo videti, da jih sicer redno vzdržujejo, čeprav ne vedno ravno ob sobotah.
- 6) Na gozdnem obratu Črnomelj so bili pregledani trije avtomobili. Odnegli smo vtis, da je kamion TAM s št. 264-87 sicer redno vzdrževan, čeprav trenutno ni bil podmazan. Slabo pa sta vzdrževana ostala dva kamiona št. 24-22 in 24-23.

Zato tudi ni nič čudnega, če ima kamion 24-22 v prvi polovici leta kar za 975.000 din stroškov tekočega vzdrževanja, kamion 24-23 pa poleg 1.289.000 din investicijskega vzdrževanja še 471.000 din tekočega vzdrževanja.

Na dan pregleda je bil kamion TAM s št. 24-22 sredi dopoldneva pred mehanično delavnico Einsidler odprt in nezaklenjen, tako, da bi ga lahko odpeljal kdorkoli bi hotel. Baje stoji tam nezaklenjen tudi vse noči. Zato ne bi bilo nič čudnega, če bi bilo tudi na tem kamionu kaj ukradenega, kakor je bilo na kamionu št. 27-92.

III. MOTORNI PREKOPALNIKI - FREZE

Motornih prekopalnikov je bilo pregledanih sedem, od tega 5 kom "Moto Guzzi" in 2 "Benassi". Medtem ko so bile freze na Gozdnem obratu Podturn, Črnomelj in Novo mesto v dobrem stanju (očiščene, oljni filtri čisti in dovolj napolnjeni z oljem, rebra cilindra čista) pa je bila na Gozdnem obratu Straža v zelo slabem stanju freza "Moto Guzzi". Bila je silno umazana, čeprav po priporočevanju delavk ni obratovala že 2 - 3 tedne. Nečista so bila rebra cilindra in vplinjač, zelo površno pa je bil vzdrževan čistilec zraka, kar je ravno pri teh strojih zelo pomembno. Oljni filter je bil celo brez olja in videti je bilo, da je "freza" bila brez olja tudi v obratovanju. Če se take stvari dogajajo tudi

ni čudno, saj obrat ni poslal na tečaj za delo in vzdrževanje frez v marcu nobenega delavca. Povsem umestno bi bilo, da bi gozdni obrat delavca, ki je delal s to frezo, primerno kaznoval.

Kot nasprotje temu pa je bila vzorno čista freza Gozdnega obrata Črnomelj v drevesnici Gradac. Tudi tu bi bilo umestno, da obrat tako skrb za vzdrževanje stroja primerno nagradi.

IV. ZAKLJUČEK

Na osnovi dosedanjih izvajanj lahko zaključimo sledeče:

- 1) Vzdrževanje in skrb za motorne žage je premajhna in površna. Spredaj navedene pomanjkljivosti bo potrebno odpraviti zlepa ali zgrda in tako delavca navaditi na pravilen odnos do motornih žag.
- 2) Obrati morajo temu vprašanju posvečati več pozornosti in se v najbolj drastičnih primerih posluževati tudi kaznovanja. V tem smislu so bili dani nekaterim obratom že nekateri predlogi.
- 3) Vzdrževanje prevoznega parka je v glavnem zadovoljivo, vendar pa v nekaterih primerih - Gozdni obrat Črnomelj - kar drastično slabo.
- 4) Vzdrževanje prevoznega parka naj se vrši po možnosti ob sobotah, v kolikor pa se tedaj vozi, to ne sme biti izgovor za slabo vzdrževanje. Vzdrževanje se mora v tem primeru vršiti kakšen drug dan v tednu, ali pa v nedeljo.
- 5) Šoferji vseh vozil morajo voditi pismeno evidenco o menjavi olja. Evidenca "na pamet" ne zadostuje in ni dokaz za menjavo olja.
- 6) Ob popravilih vozil morajo biti podpisane (od šferja, ki je verjetno sodeloval ob popravilu) dobavnice, na katerih je naveden ob popravilu porabljen material. S podpisom šofer tudi jamči, da je bil material resnično potrošen za popravilo avtomobila.
- 7) Obrati morajo posebno skrbeti za potrošnje gum. Iredno skladiščnik izda novo gume, naj zahteva na vpogled staro.

ing. Jože Kure

V RAZPRAVI JE OSNUTEK POSLOVNIKA

Pred nekaj dnevi so na vsakem obratu dobili po nekaj izvodov dokaj zajetnega osnutka poslovnika Gozdnega gospodarstva Novo mesto. V naslednjih dneh bodo o tem osnutku razpravljali delovni kolektivi, obratni delavski sveti in osnovne organizacije Zveze komunistov. Po temeljiti razpravi, ki mora imeti najširšo osnovo in po konstruktivnih predlogih za spremembo in dopolnitev posameznih postavk, bo osnutek poslovnika obravnaval končno še centralni delavski svet. Tak postopek široke razprave o poslovniku kot enem od zelo pomembnih internih predpisov podjetja je popolnoma v skladu s politiko najširše demokracije pri upravljanju v delovni organizaciji, ki hkrati zagotavlja tudi temeljite rešitve vseh problemov.

Osnutek poslovnika se je dolgo časa pripravljala. Komisija za njegovo sestavo (v njej so bile zastopane vse strokovne službe podjetja) je ob sodelovanju s predstavniki obratov (logarjev, revirnih vodij, upraviteljev, pomočnikov in drugih) temeljito proučila obseg dela za posamezna delovna mesta in na podlagi vsestranskih analiz prišla do določenih zaključkov, katere je potem pri določenem delovnem mestu upoštevala. Kljub dalgotrajnemu in temeljitemu delu pa seveda ni nikjer rečeno, da je osnutek že popoln, najboljši, skratka zrel za sprejem v taki obliki, v kakršni je šel v razpravo. Ravno nasprotno! Vsak predlog, ki bo utemeljen bo dobrodošel in le tako bo poslovnik dobil tisto dokončno obliko, ki bo najbolj ustrezala našim razmeram. To domače povedano bo moral pri tem obveljati stari pregovor, ki pravi, da več glav več vé.

Še predno je osnutek zagledal "luč sveta", je bilo na terenu med nekaterimi revirnimi vodji, logarji in drugimi precej burnih razprav, v katerih so zdaj eni, zdaj drugi dokazovali, da je poslovnik že vnaprej obsojen na neuspeh itd. Največ razprav je bilo okoli tega, ali so še potrebni revirni vodje ali je bolj pametno, da se delovno mesto logarja in revirnega vodje poenoti, kakor to predvideva osnutek. Prav je, da se mišljenja temeljito skrešejo, toda povsem zgrešeno je pri neki stvari zastopati oportunistično stališče, zlasti še, če tako

stališče izvira iz nepoznavanja problematike ali iz zagovarjanja ozkih osebnih interesov.

Okrog delovnega mesta revirni gozdar in odprave dose- danjega delovnega mesta logarja in revirnega vodje je bilo, kot že rečeno, največ vzročih debat. Vedeti je treba, zakaj je bil podan tak predlog, ki nikakor ni zrasel v glavah posameznikov. Analize so namreč poka- zale, da je sedaj izkoriščanje delovnega časa na po- sameznih delovnih mestih premajhno, kar pomeni, da ne- kateri ljudje niso polno zaposleni. To je lepo pokazalo tudi stimulatивно nagrajevanje po veljavnem pravil- niku o delitvi osebnih dohodkov (velike razlike v va- riabilnem delu osebnih dohodkov). Opravila revirnih vodij in logarjev so se v marsikaterem primeru ponav- ljala ali prekrivala itd. Končno zahteva tudi novi re- publiški zakon o gozdovih večjo strokovnost od odkazo- valcev. Lahko bi našteli še vrsto argumentov, ki govo- re v prid uvedbe novega delovnega mesta revirnega goz- darja. Gledano skozi prizmo teh argumentov, je popol- noma jasno in logično, zakaj je tak predlog nastal. In če bi vprašali našega delavca v gozdu, ki s sekiro in žago ustvarja dohodek podjetja, bi brez dvoma odgovo- ril, da je najbolj zadovoljen, če ima čim manj polir- jev. Morda je taka trditev malo preveč karikirana, ven- dar pa le skriva v sebi zrno resnice.

Primer vroče krvi med revirnimi vodji in logarji prav gotovo ni osamljen. Podobno je pri računovodskem in knjigovodskem kadru na upravi podjetja in na obratih. Naj bo že tako ali drugače, povsod bi lahko odkrili notranje rezerve.

Fo uvedbi gospodarske reforme, ki je nastala kot lo- gična posledica gospodarskega razvoja in smernic, ki jih je lani v decembru nakazal VIII. kongres ZKJ, je beseda notranje rezerve postala že tako vsakdanja, da nekateri iz nje celo zbijajo šale. Humor je res dobra stvar, vendar pa ga ne gre povsod jemati samo kot hu- mor. Ali smo že kdaj resno pomislili, če imamo pri nas notranje rezerve? Govorili in pisali smo o tem že pre- cej. Spomnimo se samo analiz pogojev za prehod na 42- urni delovni tednik. Tedaj smo jasno in glasno napisa- li, da jih je precej, ki bi jih lahko aktivirali in tako brez škode prešli na skrajšani delovni čas. S tem ukrepom smo bili vsi zadovoljni. V juliju je sledila gospodarska reforma in potrebno je bilo stopiti korak naprej. In ta korak naj bi predstavljal novi poslovnik podjetja.

Osnutek je sedaj pred nami. Frinaša precej novosti tako v pogledu sistematizacije delovnih mest, kakor tudi v pogledu podrobnejše določitve nalog, odgovornosti in pristojnosti na vseh delovnih mestih. Od nas samih je odvisno če ga bomo popravljenega in dopoljnega osvojili tako, da bo vse naše poslovanje čim bolj uspešno. Zato naj bodo vse razprave v kolektivih, organih samoupravljanja in še posebno v osnovnih organizacijah Zveze komunistov usmerjene k našemu skupnemu cilju - sprejeti najboljši poslovnik.

J. P.

xXx

ANALIZA NEZGOD (5)

Tokrat nekaj o nezgodah pri delu z ročnimi motornimi žagami!

Delo z ročnimi motornimi žagami je zaradi preste tekoče verige, velikega števila obratov, potrebe po rednem in pravilnem vzdrževanju ter temeljitem poznavanju varne tehnike dela, zelo zahtevno.

Upravljavca motorne žage mora temeljito poznati nevarnosti, ki mu prete pri delu z motorno žago. Med delom mora biti ves čas zbran, ker lahko že majhna nepazljivost povzroči nezgodo s hudimi posledicami.

Pri nas se je doslej pripetilo pri delu z motornimi žagami 10 nezgod s poškodbami, zaradi katerih je bila potrebna zdravniška pomoč in krajši ali daljši bolniški dopust. Pri teh nezgodah so bili poškodovani le upravljalci žag. Seveda pa je število nezgod, ki so se na srečo končale brez posledic, ali pa so povzročile le manjše poškodbe, za katere je bila potrebna le prva pomoč, oz. je bil poškodovan le material (obleka, obutev ali žaga), neprimerno večje. Razumljivo je, da tudi nezgode z majhnimi posledicami in tudi tiste brez posledic opozarjajo na veliko število možnosti nezgod s hujšimi posledicami. Zato moramo pri ugotavljanju

vzrokov nezgod enako resno obravnavati vse omenjene kategorije nezgod ne glede na njihove posledice.

Navedel bom nekaj primerov nezgod, ki so se pripetile našim sodelavcem in prikazal vzroke.

1. AVGUŠTIN Anton, kvalificiran sekač gozdnega obrata Podturn je dne 11/3-1963 z motorno žago podiral bukovino v odd. 37 revirja Daleč hrib. Ob 13.30. uri se mu je pri podžagovanju bukve veriga žage zataknila in obmirovala. Ko je hotel izvleči iz reza je nenadoma z veliko hitrostjo sama izskočila iz reza, ga udarila po prsnem košu in poškodovala.

Ugotovljeno je bilo, da je do nezgode prišlo zato, ker je žaga delovala s polnim plinom tudi tedaj, ko jo je delavec vlekel iz reza. Veriga, ki se je pri tem sprostila, je pričela delovati s polnim plinom brez obremenitve in le majhna ovira v rezu je zadostovala, da je žago vrglo iz reza v nepripravljenega in presenečenega delavca.

V navodilih o ravnanju z motornimi žagami je nedvoumno navedeno, da moramo žagi takoj odvzeti plin, kakor hitro veriga ni obremenjena. V tem primeru bi moral Avguštin plin odvzeti do praznega teka motorja (brez vključene verige), sprostiti verigo s pomočjo zagozde in šele nato žago izvleči, ali pa nadaljevati s podžagovanjem.

2. DIM Stane in MARN Anton, nekvalificirana skladiščna delavca Gozdnega obrata Trebnje sta se dne 13/7-1964 na enak način poškodovala pri prežagovanju smrekovega celuloznega lesa na železniški postaji Velika Loka. Prvi se je poškodoval ob 9.30 uri, drugi pa ob 12.30 uri.

Nezgodni sta se pripetili tako, da jima je pri prežagovanju z gornje strani vrglo žago nazaj, zaradi česar sta jo izpustila, vendar ju je veriga poškodovala - enemu dlan in palec na roki, drugemu pa le palec na roki.

Io izjavi tov. Marna je bila ostroga na žagi odstranjena.

Podobna nezgoda se je leta 1963 pripetila tudi pri

razrezu celuloznega lesa na skladišču v Straži. V tem primeru je delavcu vrglo žago v prsa in le srečnemu naključju se je moral zahvaliti, da ni bilo težkih posledic (razrez obleke in praske).

Ker so podobne nezgode razmeroma pogoste, pripete pa se lahko iz več razlogov, bom navedel nekaj možnih vzrokov:

- Če držimo žago, ko jo nastavimo na mesto prežagovanja le narahlo v rokah in je tudi nismo postavili najprej z ostrogo na deblo, nam lahko veriga potegne žago naprej, pri čemer vrh žagine sablje zadene ob neko oviro (drug les, kamen in pd.) in žago nam vrže nazaj. Na koncu sablje se namreč rezilci verige zaradi ostrega loka precej izbočijo, vsled česar se na tem mestu vedno poveča rezna globina rezilcev. Zaradi povečane globine reza je odpor materiala, ob katerega zadene vrh žage, večji in, če moč žage tega odpora ne more premagati (s prerezom ovire), vrže žago nazaj.
 - Do dviganja žage pride tudi takrat, kadar prežagujemo les le z vrhom sablje. Pri tem se izbočeni rezilci na koncu sablje preveč poglobijo v les (preveč zagrabiijo) in žaga ne zmore obremenitve. To se dogaja zlasti pri prežagovanju lesa, ki leži skoraj povsem na tleh in, ko malo pred koncem prežagovanja prežagujemo le z vrhom žage, skoraj tako kot pri vbodnem rezu.
- Iz istega razloga nam tudi pri vbodnem rezu pogosto vrže žago v levo ali desno takoj, ko smo jo nastavili na deblo.
- Žago nam lahko dvigne iz reza tudi takrat, če se nam je med obratovanjem veriga ustavila in smo jo skušali s silo izvleči iz reza, ne da bi predhodno odvzeli plin. Vsled tega lahko pride do podobne nezgode kot v primeru tov. Avgušтина.
 - Tendanca dviganja žage nastopa tudi tedaj, kadar niso vsi rezilci verige enako visoki. Žaga že poskakuje, če je le en rezilec previsok.

Da bi v bodoče tovrstne nezgode preprečili, moramo paziti na sledeče:

- Po izbiri stabilnega stojišča moramo ob vsakem pričetku prežagovanja držati žago trdno v rokah in jo najprej nastaviti z ostrogo na deblo, če je to le mogoče.
- Z nepopolno opremljeno žago, še zlasti pa z žago brez ostroge ne smemo žagati.
- Paziti moramo, da bodo vsi rezilci verige enaki visoki. Previsoke rezilce je treba odbrusiti.
- Izogibati se je treba nepotrebnim rezom s samo konico žage. Če je deblo skoraj povsem na tleh, je bolje, da ga pred prežagovanjem dvignemo, ker se s tem izognemo tudi morebitni poškodbi verige, če bi le-ta zadela ob tla. V takem primeru nam lahko tudi žago vrže nazaj. Taka debbla lahko varno prežagamo tako, da jih do konca prerežemo z druge strani potem, ko deblo obrnemo.
- Pri žaganju s konico moramo biti še posebno previdni in moramo držati žago kar se da trdno v rokah.
- Če se veriga med žaganjem iz kakršnegakoli razloga ustavi, moramo takoj odvzeti plin in šele nato podvzeti potrebne ukrepe (zagozda, izvlek žage).

3. ŠKRABEC Albina, kvalificiranega skladiščnega delavca pri Gozdnem obratu Trebnje je dne 5/8-1964 motorna žaga porezala po levi nogi tedaj, ko jo je vžgal in je veriga dobila obrate.

Iodobna nezgoda se je pripetila dne 3/9-1965 BRKIČ Mijotu, gozdnemu delavcu pri Gozdnem obratu Črnomelj. Pri popravilu žage na delovišču jo je vžgal, nato pa ga je tekoča veriga obrezala po kolenu leve noge.

Ti dve nezgodi opozarjata, da ni vseeno, kako držimo motorno žago, ko le-ta deluje in da moramo sabljo motorne žage držati vedno dovolj daleč od telesa. Paziti moramo tudi, da nimamo na sebi ohlapne obleke ali drugih stvari, ki bi opletale okoli telesa in ki jih veriga žage lahko zagrabi.

4. HOZJAN Ignacu, gozdnemu delavcu pri Gozdnem obratu Črnomelj je dne 22/4-1964 pri prežagovanju vej podrtega drevesa veja udarila po sablji motorne žage, ki se je pri tem odbila, mu prerezala čevelj in rani-la gornji del stopala.

Nekaj podobnega se je pripetilo dne 6/2-1964 NOVAK Mihi, kvalificiranemu gozdnemu delavcu Gozdnega o-brata Straža. Temu je pri prežagovanju ukrivljene veje vrglo žago vstran tako, da mu je stroga rani-la levi kazalec.

Te vrste nezgod, ki se pripete pri razrezu drobnih sortimentov, zlasti vejevine, so precej pogoste, vendar so bile doslej večinoma skoraj brez posledic. Vsekakor pa nas opominjajo, da je motorna žaga v pogonu občutljiva tudi za navidez neznatne sunke vej in vejic, ki lahko sprenene smer žage.

S tem sestavkom sem hotel opozoriti na nekatere vrste nezgod pri delu z motornimi žagami, ki se do-gajajo razmeroma pogosto, čoprav posledice niso vedno hude.

Na splošno lahko ugotovimo, da uvedba motornih žag kot novega orodja pri izdelovanju gozdnih sor-timentov ni vplivala na dvig odstotka mehaničnih poškodb delavcev, ali na povečanje resnosti takih poškodb. To je presenetljivo in razveseljivo hkra-ti. Seveda pa so na tako stanje v veliki meri vpli-vali uvajalni tečaji za delo z motornimi žagami, ki so pogoj za obvladanje varne tehnike dela.

Če se bomo dosledno ravnali tudi po navodilih o menjavanju delavcev pri delu z motornimi žagami in s tem preprečili nastanke poklicnih obolenj ožilja rok vsled vibracij in če nam bo uspelo za-gotoviti amortizerje proti vibracijam, bomo lahko z uvedbo motornih žag vsestransko zadovoljni.

Delaj - varno!

Bogo Špiletič

KAJ PRINAŠA NOVI ZAKON O GOZDOVIH

Na podlagi lani sprejetega temeljnega zakona o gozdovih, je po daljših razpravah v letošnjem novembru republiška skupščina sprejela novi republiški zakon o gozdovih, ki vsebuje precej novosti. Po novem zakonu o gozdovih se gospodarjenje z gozdovi urejuje tako, da z vsemi gozdovi, ne glede na lastništvo, gospodarji v okviru enega gozdnogospodarskega območja ena gozdnogospodarska organizacija. Pri tem so izvzeti samo gozdovi s posebnim namenom in gozdovi, ki jih že imajo v upravljanju druge gospodarske organizacije. Gozdnogospodarska območja morajo biti oblikovana tako, da zagotavljajo smotrni razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva, pri čemer mora imeti gospodarska organizacija, ki z gozdovi gospodarji vse ekonomske pogoje za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

V Sloveniji je sedaj 13 gozdnogospodarskih območij. Po novem zakonu določa območja Izvršni svet Skupščine SRS in to potem, ko dobi mnenje prizadetih občinskih skupščin in gospodarskih organizacij. Ker se sedaj v območja vključeni tudi gozdovi v državljanski lastnini, bo verjetno prišlo do določenih korektur v mejah območij, ki jih bo uzakonil odlok Izvršnega sveta. Po tem odloku, ki bo verjetno izšel kmalu, bo določena tudi meja našega VIII. novomeškega gozdnogospodarskega območja. Znano je namreč, da so naše stališče in stališči občinskih skupščin Novo mesto in Trebnje taki, da naj bi se meja območja premaknila na občinski meji. Kako bo s tem je preuranjeno govoriti, upajmo pa, da bo odlok upošteval navedena stališča.

Največ novosti prinaša VIII. poglavje zakona, ki obravnava gospodarjenje z gozdovi občanov. Po novih določilih ima gospodarska organizacija pri gospodarjenju z gozdovi občanov enake dolžnosti, kakor jih ima pri gospodarjenju z gozdovi v družbeni lastnini. Kmetje - lastniki gozdov so upravičeni sodelovati v upravljanju gospodarske organizacije in njenih delovnih enot v vseh tistih zadevah, ki se tičejo gospodarjenja z njihovimi gozdovi. V tem pogledu smo pri nas imeli doslej svete kooperantov pri posameznih gozdnih obratih. Odlej pa bo moral statut podjetja točno določiti pravice lastnikov gozdov v organih upravljanja. To pomeni,

da bodo odslej tudi kmetje sodelovali v obratnih delavskih svetih in v centralnem delavskem svetu.

V 42. členu zakona so podrobno naštetе vse pravice lastnikov gozdov, ki so kmečki proizvajalci. Te pravice so sicer imeli tudi že doslej, vendar pa so jih uveljavljali z različnimi kooperacijskimi pogodbami. Te pogodbe sedaj odpadejo, ker vsa njihova določila vsebuje zakon. Tako ima kmet pravico do lesa za svoje gospodarstvo in gospodinjstvo, pravico do paše in steljarjenja, prednostno pravico pri opravljanju gozdnogospodarskih del v svojem gozdu, pravico do cene lesa na panju, katere minimalni znesek je z odlokom že predpisal Izvršni svet SRS, pravico sodelovati pri odkazovanju drevja za posek in pri drugih gozdnogojitvenih ukrepih v svojem gozdu in pravico dajati pripombe k osnutku gozdnogospodarskega načrta.

Eno najvažnejših določil novega zakona je sodelovanje kmetov v organih upravljanja. Torej je odveč vsaka bojazen kmetov, da bodo njihovi gozdovi nacionalizirani in podobno. Takih in podobnih govoric je vse polno na terenu, vendar pa so vse neutemeljene, kajti zakon jim zagotavlja enakopravno sodelovanje z gospodarsko organizacijo, ki se odraža v tem, da bo vloženo delo kmeta cenjeno tako kot v družbenih gozdovih.

Novi zakon drugače urejuje tudi pridobivanje sredstev za vlaganje v gozdove. Doslej so se ta sredstva v obliki gozdne takse zbirala v občinskih gozdnih skladih, po novih določilih pa se bodo ta sredstva zbirala pri gospodarski organizaciji v obliki biološke amortizacije, podobno kot je to urejeno za družbene gozdove. Vsa aktiva in pasiva občinskih gozdnih skladov se prenese na podjetje. S pritegnitvijo zasebnih lastnikov v organe upravljanja, bodo le-ti imeli vpogled v uporabo sredstev biološke amortizacije. Odlok o merilih za določanje biološke amortizacije je Izvršni svet že izdal.

Morda bodo zasebni lastniki z novim zakonom le v toliko prizadeti, ker ne bodo smeli prodajati drugemu kot gozdnemu gospodarstvu. Iz tega izhaja, da prevzema les iz zasebnih gozdov le gospodarska organizacija, ki s temi gozdovi gospodari. Sicer pa ogromna večina kmetov, ki so že doslej trdno sodelovali z gozdnim gospodarstvom, ne bo prav nič prizadeta. Prizadeti bodo morda le nekateri prekupčevalci, ki so preprodajali les po črnih kanalih in si tako neupravičeno pridobivali denarna sredstva.

Lahko bi naštevati še celo vrsto novosti, ki jih prinaša novi zakon. Najvažnejše pri tem je, da ga bomo znali pravilno tolmačiti kmetom. Na vseh sestankih, ki jih je v zadnjem času organizirala Socialistična zveza je o tem že stekla živahna razprava. Z ozirom na velik pomen pravnega prikazovanja novih določil zakoná, naj ne bo med nami gozdarja, ki ne bi temeljito poznal novega zakona. Naloga samoupravnih organov pa je, da čim prej sprejmejo statut in vrsto pravilnikov, ki bodo urejali odnose z zasebnimi lastniki gozdov. Le na ta način bomo kos nalogam, ki nam jih je zaupal in naložil novi republiški zakon o gozdevih.

ing. Jože Ietrič

xXx

IREVOZ DELAVCEV NA DELOVNO MESTO S KOMBIBUSOM TAM 2000

Prevoz delavcev na delo je bil pri gozdnem obratu lodturn že od nekdanj pereč problem. Večina zaposlenih stanuje v lodturnu ali bližnjih vaseh, delajo pa v gozdovih Roga, povprečno vsaj 10 km daleč od doma. Tako je moralo 40 ljudi odhajati dnevno na dolgo pot do delovišča, brez zagotovila rednega prevoza. Toleti se je to število povečalo še za vsaj toliko sezoncev in dninarjev. Utrujeni so bili še predno so sploh pričeli z delom. Kadar so kamioni imeli isto pot, so se peljali z njimi. Najbolj iznajdljivi so se zrinili v kabine, ostali pa so posedli kar po kasonu. Med vožnjo so se opirali eden na drugega in na svoja dvokolesa, katera so imeli s seboj. Nazaj grede so se, kolikor se je le dalo, peljali z dvokolesi v dolino.

Seveda so bili taki prevozi proti vsem predpisom o varnosti prometa in neštetokrat smo jim to prepovedali. Za nekaj dni je zaleglo, kasneje pa je bilo vse zopet po starem. Šoferji so se takim prevozom upirali, saj bi poleg upravitelja nosili v primeru nesreče glavno odgovornost in posledice. Vsi smo se tega zavedali. Zlasti pozimi je bilo zelo žalostno gledati sključene in prezeble postave na tovornjakih. Marsikatera bolniška je

šla na rovaš prehlada pri prevozu.

Tako stanje je bilo znano tudi odgovornim na naši direkciji. Zato obrat ni imel težav, ko je v planu investicij za leto 1965 predlagal nakup manjšega avtobusa za prevoz delavcev. Argumenti so bili zelo trdni. Večja storilnost zaradi povečanja efektivnega delovnega časa in spočitosti delavcev in zmanjšanje bolniških dni zaradi bolj zdravega prevoza. Mnogo težje, pa je bilo kombibus, za katerega se je podjetje odločilo, tudi dobiti.

Šele 5. junija letos je napočil svečani trenutek, ko je težko pričakovani kombibus končno le pripeljal pred upravo obrata. Z njim pa so se pojavili novi problemi predvsem v pogledu organizacije in plačila prevozov. Mnogi niso hoteli nič slišati, ko bi morali za udobnejši in hitrejši prevoz odšteti tudi kakšen dinar od svoje terenske. Najbolj "toplokrvni" so celo vpili, da se bodo rajši še naprej vozili po starem.

Vsled tega smo še istega dne imeli sestanek kolektiva s samo dvema točkama dnevnega reda: prevoz s kombibusom in organiziranje obratne menze. Burnemu sestanku sta prisostvovala tudi sekretar podjetja tov. Markovič in vodja plansko analitskega sektorja tov. Škufca. Mnogo je bilo prepričevanja, da je prispevek posameznikov za prevoz potreben in edino pravičen v primerjavi z drugimi delavci podjetja, ki morajo za isti terenski dodatek hoditi ure do delovišča. Dokazovali smo, da centralni delavski svet ne bo nikdar potrdil predloga, da bi se vozili zastonj. Prispevek je na vsak način dobro vložena investicija, ki se bo dobro brestovala. Končno smo le našli skupni jezik in po sestanku se je takoj sestal ODS obrata, ki je med drugim sprejel sledeče sklepe:

1. Prispevek za prevoz na delo naj bi dnevno znašal 130 din. Odtegoval bi se od terenskega dodatka. V primeru, da ni terenske, tudi ni prispevka.
2. Prispevek plača vsak, ki se vozi na delovno mesto s kombibusom, drugimi prevoznimi sredstvi podjetja ali z zasebnim avtomobilom, za katerega prejema kilometrino.
3. Prispevek plača tudi tisti, ki ima manjšo oddaljenost do delovišča, hodi peš in v skladu s pravilnikom prejema terenski dodatek.

4. Izločiti od obveze plačevanja nekaj posameznikov, ki imajo večjo oddaljenost do delovnega mesta, a se ne bodo mogli nikdar posluževati kombibusa ali drugega prevoznega sredstva podjetja.

Po navedenih sklepih, zaradi izenačitve s sekači, plačujejo prispevek tudi nakladalci kamionov in manipulant. Na drugih obratih se slednji tudi vozijo, a prejemajo celo terensko. Zato bi tu nastopil neenakopraven položaj. ODS je vsled tega predlagal naj bi CDS podjetja sprejel sklep, da bi vsi tisti, ki se vozijo na delovno mesto z družbenimi vozili imeli manjši terenski dodatek. Toda do danes ta predlog še ni bil osvojen. Iztrebno pa je razlikovati prevoze na delovno mesto od službenih prevozov, ko si že prispel na svoje delovno mesto.

Tehnični podatki o kombibusu bi bili v grobem sledeči: znanke TAM 2000 z vgrajenim Perkinsovim motorjem tovarne Rakovica, sedežev 15, 56 KM, 4 brzine, pogon na zadnja kolesa, maksimalna hitrost 80 km/uro, poraba goriva 14 litrov/100 km (pri nas 20 litrov/100 km), teža praznega voza 2700 kg, profil gum 650 x 16.

Do pretoku skoraj 6 mesecev lahko ugotovimo, da je kombibus v glavnem potrdil naša pričakovanja. V poletnem času je dnevno delal tri vožnje in povprečno 120 km. Odhodi na delo iz Ledturna so bili ob 4.45^h, 5.45^h in ob 7 uri. Z zadnjo vožnjo so se vozili v glavnem le dninarji in stalni delavci v gojitvenih delih. Do današnjega dne (2. 12. 1965) je kombibus prevozil 10.500 km. Vendar ni vseh kilometrov naredil za naš obrat. Nekajkrat se ga je poslužil obrat za gozdarsko načrtovanje za prevoz in selitev klupantov, nekajkrat pa sindikalne podružnice obratov za sindikalni izlet. Irodajna cena za 1 tkm znaša 200 din.

Ne morem pa tudi mimo slabih strani, ki jih to vozilo ima. Največja je vsekakor ta, da je za potrebe našega obrata premajhen. Zlasti je opaziti to sedaj pozimi, ko zaradi kratkega dneva in slabših pogojev na cesti ni mogoče delati več voženj.

Iosebno poglavje je velika poraba avtoplaščev (gum). Vseh 7 plaščev, ki so prišli z vozilom (6 montiranih, 1 rezerva), poljskega izvora ni kljub šestim platnom vzdržalo več kot 8.000 km. Prva guma je eksplodirala že pri prevoženih 1.500 km. Nič boljše se niso obnesli 8-platenski plašči znamke Samson. Tokrat je vzdržalo platno, toda že pri

2.000 km je počila in se odluščila vrhnja gumijasta plast. Trenutno so na vozilu sedaj 6-platenske zimske gume ruske proizvodnje, za katere pa za enkrat ne moremo še reči kako se bodo obnesle. Vzrok v tako kratki dobi trajanja je treba iskati v slabi izdelavi. Morda tudi niso izdelane za tako težo in hitrost. Saj iste gume rabijo tudi traktorji, ki ne morejo voziti tako hitro.

Prav bi bilo, če se dotaknem tudi dosedanjih stroškov in ekonomičnosti vozila. Za čas od 12. VI. pa do 31. X., to je slabih pet mesecev velja za prevoženih 8.756 km sledeče stanje:

STROŠKI:

Izplačani btto btto OD šoferja	469.400 din
Poraba goriva	203.100 din
Gume	117.500 din
Popravila po drugih	82.500 din
Popravila lastna (GG)	49.200 din
Zavarovanje	33.700 din
Razni material	10.100 din

SKUPAJ: 965.500 din

DOHODKI:

Vplačila (prispevki za prevoz)	883.400 din
Plačane usluge drugih	264.000 din

SKUPAJ: 1,147.400 din

Seveda pa so zgoraj navedeni stroški pomanjkljivi, ker ne zajemajo še amortizacije.

Glede prevoza s kombibusom sem prepričan, da so vsi, ki ga uporabljajo, z njim zelo zadovoljni. Potrebno bi bilo montirati še grelce, kateri so predvideni in baje tudi že plačani, pa jih ni od nikoder. Sedaj na zimo bi težko dobil koga, ki bi bil pripravljen iti peš ali pa se voziti na odprtem tovarnjaku. Vsem pa verjetno ne bo mogoče nikdar ustreči. Še vedno bo potrebno iti košček poti do delovišča tudi peš. Prav do smreke ne bo mogel kombi vseh nikdar pripeljati.

Škoda le, da zaradi okvar in slabe ledene ceste sedaj na zimo vozilo često odpove. Takrat je na obratu prava "buna". Vsi težko čakamo kdaj se bo šofer Milan in njegov rdeči kombibus popravljen in pripravljen pojavil pred obratom.

ing. Klančičar Slavko

xXx

GOZDNI DELAVCI SO SE POMERILI NA DRUGEM TEKMOVANJU V LODTURNU

Čeprav z nekoliko zamude, je prav, da v pričujoči številki omenimo tudi tradicionalno tekmovanje gozdnih delavcev.

V soboto, dne 4. septembra se je v Lodturnu zbralo na jasi pred votlino imenovano "jazbina" precejšnje število gozdnih delavcev, gozdarjev in tudi nekaj gledalcev, ki jih je pritegnil oglušujoč ropot verižnih motornih žag. Muhasto vreme, ki je že nekaj dni nazaj nagajalo, se je tega dne zvedrilo in pokazalo se je sonce, kar je omogočilo, da se je tekmovanje odvijalo nemoteno.

Na tekmovalnem prostoru se je zbralo 13 tekmovalcev in sicer iz GO Straža 6, iz GO Lodturn 4, iz GO Novo mesto 2 ter iz GO Črmošnjice 1 tekmovalec. Ired začetkom samega tekmovanja je bilo čutiti napeto vzdušje. Ta si je brusil sekire, oni je vžigal motoriko, pritiskal na plin in poskušal kako reže veriga. Sodniki so prav tako mrzlično pripravljali vse potrebno in se med seboj posvetovali o načinu merjenja časa, ocenjevanja napak itd. Totem ko so bile izžrebane startne številke, je zbranim spregovoril direktor ing. Janez Penca. V nagovoru je poudaril pomen tovrstnega tekmovanja, ki zahteva od gozdnega delavca hitrost in spretnost pri izdelavi gozdnih sortimentov, hkrati pa naj bi bilo tradicionalno tekmovanje prilika, da se med seboj pomerijo najboljši.

Vsak tekmovalec je moral preizkusiti svoje znanje v osemih disciplinah in sicer:

- 1/ Podsekovanje debla s sekiro
- 2/ Preciznost zadevanja s sekiro
- 3/ Enostavni rez z motorno žago
- 4/ Kombinirani rez z motorno žago
- 5/ Zasek debla z motorko
- 6/ Podžagovanje debla z motorko
- 7/ Zlaganje in sortiranje celuloznega lesa
- 8/ Maklanje bukovega celuloznega lesa ali zimsko lupljenje iglavcev (na izbiro)

Pri vsaki od navedenih disciplin se upošteva čas v katerem je delo opravljeno in kvaliteta opravljenega dela. Čas in kvaliteta se točkujeta po posebnem pravilniku, ki velja za tovrstna tekmovanja v republiškem in zveznem merilu.

Posamezni tekmovalci so v celokupnem plasmanu dosegli naslednje rezultate:

1. Štrumbelj Janez, GO Straža	543 točk
2. Bobnar Alojz, GO Podturn	525 "
3. Bukovec Ivan, GO Straža	504 "
4. Murn Franc, GO Podturn	457 "
5. Petan Alojz, GO Podturn	436 "
6. Mavsar Jože, GO Podturn	419 "
7. Vidic Matija, GO Straža	418 "
8. Pekolj Alojz, GO Straža	383 "
9. Mrvar Slavko, GO Črmošnjice	368 "
10. Škufca Anton, GO Straža	349 "
11. Bukovec Jože, GO Novo mesto	343 "
12. Avguštin Domine, GO Straža	342 "
13. Blažič Janez, GO Novo mesto	324 "

Po končanem tekmovanju je predsednik upravnega odbora GG Novo mesto tov. ing. Mehle Konrad razglasil rezultate in razdelil prvim petim plasiranim tekmovalcem denarne nagrade. Pri tem je posebno pohvalil tov. Vidic Matijo iz GO Straža, ki se je kljub svojim 55 letom starosti pomeril z mladimi sodelavci in zasedel 7. častno mesto. Na predlog sodniškega zbora mu bo za njegovo požrtvovalno prizadevanje sindikalna podružnica GO Straža podelila posebno nagrado. Tovariši Štrumbelj, Bobnar in Bukovec, ki so zasedli prva tri mesta, so se udeležili II. republiškega tekmovanja, ki je bilo 11. in 12. septembra v Kamniku.

Tudi to II. republiško tekmovanje gozdnih delavcev je pritegnilo precejšnje število udeležencev. Od 12 sodelujočih gozdnogospodarskih organizacij je tekmovalo 11 podjetij v ekipni konkurenci in 59 delavcev v konkurenci posameznikov.

Prvi dan tekmovanja se je štel kot tekmovanje za ekipno prvenstvo in za prvenstvo posameznikov od 11. mesta dalje. Prvih deset tekmovalcev, ki so dosegli prvi dan najboljše rezultate, je tekmovalo ponovno drugi dan za nagrade. Vrstni red pri izbiranju nagrad je bil določen na osnovi aritmetične sredine točk, doseženih prvi in drugi dan.

Na tekmovanju so bile podeljene tri nagrade za ekipe in 12 praktičnih nagrad za najboljše posameznike. Nagrajena sta bila tudi najstarejši in najmlajši tekmovalci. Prvih 10 tekmovalcev je zastopalo našo republiko na III. zveznem tekmovanju v Delnicah v dneh 25. in 26. septembra.

In kako so se odrezali na republiškem tekmovanju naši predstavniki? Upoštevati moramo, da je bila konkurenca zelo huda, naši tekmovalci pa morda premalo pripravljani in "vigrani". Tako je med 11. ekipami zasedlo Gozdno gospodarstvo Novo mesto 9. mesto, pred ekipama GG Kranj in GG Slovenj Gradec. Prvo mesto v ekipnem tekmovanju je osvojila ekipa GG Postojna.

V tekmovanju posameznikov so med 59 tekmovalci naši predstavniki osvojili naslednja mesta:

36. mesto	Bukovec Ivan	s 456 točk
42. mesto	Štrumbelj Ivan	s 444 "
54. mesto	Bobnar Alojz	s 350 "

Z ozirom na močno konkurenco je uspeh sicer zadovoljiv, vendar pa bi se morali prihodnje leto za republiško tekmovanje, ki ga bo organiziralo Gozdno gospodarstvo Postojna, temeljitejše pripraviti in osvojiti katerega od mest pri vrhu lestvice.

ing. Jože Petrič

DROBNE ZANIMIVOSTI

POIŠČIMO NAJVIŠJE DREVO NA NAŠEM
OBMOČJU!

Za najvišja drevesa na svetu veljajo sekvoje (*Sequoia sempervirens*), ki so jih pred kratkim našli v nekem privatnem parku v severni Kaliforniji (ZDA). Višine treh sekvoj so: 122,60 m, 122,35 m in 121,40 m. Obseg v prsni višini pri največji je 13,41 m premer pa 4,27 m. Lesno maso tega drevesa cenijo na 1800 m³, kar je enako skupni masi zrelega smrekovega sestoja II. bonitetnega razreda na 3 ha površine. Z vrtnanjem so ugotovili, da starost ni večja od 800 let.

Za ohranitev drevesnih orjakov se je zavzel časopis New York Times z besedami: "Posek teh dreves z namenom, da bi pridobili les, bi pomenilo isto kot razbiti spomenik Svobode za pridobitev kovine.

Najvišja drevesa v Švici so okrog 52 m visoke jelke v Dürütivaldu v kantonu Bern. Najvišjo in najlepšo jelko tega gozda so posekali 1947 leta v prisotnosti švicarskega zveznega predsednika. Bila je stara 320 let, visoka 53 m in debela 143 cm. Po izmeri na sekcije je dala 37 m³ skupne lesne mase, od tega 32 m³ deblovine. Čisti izkupiček je dosegel vključno gnilobi v spodnjem delu debla 1353 šv. frankov (386.958 din). Analiza je pokazala, da je drevo v prvem obdobju raslo zelo počasi, tako da je bilo po 20 letih visoko 3,1 m in debelo 17 cm po 70 letih pa je bilo visoko le 16 m. Močnejša rast je pričela šele po približno sto letih, ko je drevo dobilo potrebno prostost.

Do nedavnega so bile poznane jelke v Švici kot najvišja drevesa v Evropi. Izkazalo pa se je, da so 320 letne smreke v Oberharzu v Nemčiji še višje. Visoke so do 56 m z lesno maso okrog 27 m³.

Čeprav na našem območju ni dreves, ki bi lahko konkurirala naštetim, bi bilo vseeno zelo zanimivo vedeti, katera in kje so naša najvišja drevesa.

Zato predlagam, da poiščemo najvišje drevo na našem območju. Kdor bo smatral, da je tako drevo našel, naj sporoči višino, debelino, drevesno vrsto in točno nahajališče uredniku Dolenjskega gozdarja! Morda ga bo uredništvo celo nagradilo?

Ja. P.

xXx

REBRASTI JAVOR

Zaradi posebno lepe teksture je les rebrastega javorja zelo cenjen in iskan za izdelavo furnirja in zato ni čudno, da nas zanima, kako pogosto in pod kakšnimi vplivi se pri javorju pojavlja taka tekstura.

Na ta vprašanja je skušal s svojim raziskovanjem odgovoriti nemški strokovnjak ing. J. Scwirtlich.

Na področju več gozdnih uprav je med 4300 gorskimi javorji našel 110 takih z rebrasto teksturo, to je 2,7 %. Med posameznimi področji se je odstotek razlikoval od 1 % - 5 %. V starejših sestojih, katerih srednje drevo je bilo debelejšo od 25 cm, je bila rebrasta tekstura pogostejša kot v mlajših. To posebnost javorja je najti tako na prakameninah kot na apnencu in tako v ravninah kot v prigorju.

O teksturi na stoječem drevesu ni mogoče soditi po zunanjem videzu debla niti po skorji. S posebnim železnim luknjačem (\varnothing 30 mm) so zasekali preko skorje v beljavo okence in tako dobili vpogled v zgradbo lesa. Tak poizkus mora biti opravljen vsaj v prsni višini in nikakor na koreničniku ali panju, kjer je zgradba lesa specifična zaradi posebnih funkcij tega dela drevesa.

Ni še dognano, v kakšnih okoliščinah nastopa rebrasta tekstura javorja. Toda ker nastopa na različnih rastiščih je možnost, da vplivajo tudi genetske osnove. Za raziskave, ki gredo v tej smeri pa je potrebna daljša doba.

Ja. P.

xXx

DOSLEDNJEŠE IZVAJANJE NAČELA O NAGRAJEVANJU PO VLOŽENEM
DELU

V razmeroma kratkem času, odkar obstoja Gozdno gospodarstvo Novo mesto, so organi upravljanja sprejeli že dva pravilnika o delitvi osebnega dohodka. Kmalu bo treba pripraviti novega. To pomeni, da vedno znova iščemo nova merila, ki naj bi kolikor mogoče upoštevala načelo o nagrajevanju po vložnem delu. Podobno je tudi s pravilnikom o delitvi čistega dohodka, ki upošteva uspehe poslovanja posameznih delovnih enot. Na podlagi tega pravilnika pripada tisti delovni enoti, ki je z manj stroški uspešneje poslovala v določenem obdobju več sredstev za delitev. Kako pa se ta sredstva delijo med posamezne delavce?

Prav bi bilo, da bi vsaka delovna enota imela v ta namen izdelana merila, ki bi upoštevala poleg prizadevnosti posameznika na delovnem mestu tudi njegovo vestnost, discipliniranost itd. Dobro izdelana merila bi pomenila velik korak k doseganju že postavljenega načela.

Prvi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov po periodičnih in zaključnih obračunih so izdelali na Gozdnem obratu Trebnje, obratni delavski svet pa ga je sprejel na seji dne 12. 11. 1965. Trebanjci pravijo, da je še v marsičem pomanjkljiv in da ga bo treba dopolnjevati. Naj bo že tako ali drugače, dejstvo je, da je treba vsako tako prizadevanje obratov pozdraviti.

Z namenom, da bi tudi na ostalih obratih začeli o tem razmišljati, objavljamo v pričujoči številki trebanjski pravilnik v celoti. Besedilo je naslednje:

P R A V I L N I K

o delitvi osebnih dohodkov po periodičnih in zaključnih
obračunih

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1.

S tem pravilnikom se določijo merila za nagrajevanje delavcev Gozdnega obrata Trebnje, ki izvirajo iz doseženega uspeha za posamezno obračunsko obdobje.

Člen 2.

Delavec, ki je v stalnem ali sezonskem delovnem razmerju ima pravico do osebnega dohodka na podlagi uspeha delovne enote po merilih, ki jih predpisuje ta pravilnik.

Člen 3.

Periodična izplačila osebnih dohodkov delavca so po določitvi tega pravilnika akontacijskega značaja. Končni obračun osebnega dohodka se izvrši na podlagi teh meril po potrjenem zaključnem računu podjetja in doseženega uspeha delovne enote.

Člen 4.

Osebnih dohodkov namenjenih za delitev po tem pravilniku se oblikujejo iz sredstev namenjenih za osebne dohodke po periodičnem in zaključnem obračunu na podlagi pravilnika o delitvi čistega dohodka Gozdnega gospodarstva Novo mesto in doseženega uspeha delovne enote.

Člen 5.

Osnova za obračun osebnega dohodka po tem pravilniku je vloženo delo, prizadevnost pri delu in prebit čas na delu.

Člen 6.

Osnova za obračun za delovna mesta, ki jih predvideva ta pravilnik so v tabelarnem delu, ki je sestavni del tega pravilnika.

Člen 7.

Zaradi povečanja produktivnosti dela se postavlja načelo razdeljevanja osebnih dohodkov po doseženem delovnem učinku in se zaradi tega ne upoštevajo bolniški, redni in izredni dopusti.

Člen 8.

Pravico do delitve osebnih dohodkov po tem pravilniku, imajo vsi delavci, ki so bili zaposleni v obdobju za katerega se dela obračun.

Člen 9.

Pri letnem obračunu se delavca točkuje za celo leto in se od dobljenega zneska dštejejo akontacije prejete med letom po tem pravilniku.

Člen 10.

Delavec mora biti pravočasno seznanjen z vsako spremembo za obračun in ima pravico do pritožbe.

Če delavec zahteva se mu mora izdati pismena obrazložitev, iz katere morajo biti razvidni vzroki spremembe osnov za obračun.

II.

MERILA DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

Člen 11.

Ta pravilnik predpisuje število točk za posamezna izvršena dela. Vrednost točke pa se določi na podlagi višine sredstev doseženih po uspehu delovne enote deljeno s številom doseženih točk za posamezno obračunsko obdobje. Normativi za posamezna dela naj služijo kot podlaga za določevanje točk po vrsti del.

III.

PRITOŽBE

Člen 12.

Delavec ima pravico pritožbe, glede morebitne nepravilne delitve na obratni delavski svet, inšpekcijo dela in redno sodišče.

Pritožbo vloži delavec pismeno v 15. dneh od dneva, ko je prejel obračun osebnega dohodka za določeno obdobje.

Člen 13.

Obratni delavski svet je dolžan, da najpozneje v 30. dneh od dneva, ko se je delavec pritožil, odgovori delavcu na njegovo pritožbo.

V kolikor delavec v tem roku ne prejme odgovora lahko vloži tožbo na redno sodišče.

IV.

KONČNE DOLOČBE

Člen 14.

Obratni delavski svet lahko med letom spremeni ali dopolni posamezna določila tega pravilnika na predlog delovnega kolektiva ali sindikalne podružnice.

Člen 15.

Obratni delavski svet izda po potrebi tolmačenje posameznih določil pravilnika in navodila v zvezi z izvajanjem pravilnika.

Člen 16.

Pravilnik mora biti dostopen vsem delavcem, da se lahko seznanijo z njenimi določili.

Člen 17.

Ta pravilnik stopi v veljavo takoj, ko ga potrdi obratni delavski svet.

Predsednik ODS:

Janez Bukovec

MERILA ZA NAGRAJEVANJE PO UČINKU

- upravitelj:	povprečje revirnih pomn. s fakt.	1,20
- revirni:	povprečje logarjev " "	1,10
- vodja skladišč:	" manipulant." "	1,10
- obrat. knjig:	" zaposlenih " "	1,20
- blag. knjig.:	" " " "	1,15
- administrat.:	" " ki imajo pravico do učinka	
- logar:	za logarje so osnova za obračun izvršena dela	
	točkovana po sledečih kriterijih:	

- posek in izdelava:			
redna sečnja	m3	0,40	točke
slučaj.pripadki	m3	0,80	"
- pogozdovanje	ha	48	"
- priprava tal	ha	20	"
- obžetev	ha	6	"
- čiščenje	ha	11	"
- redčenje in reš.igl.	ha	10	"
- črna sečnja	m3	1	"
- odkazovanje	10 m3	1,20	"
- okopav.z dognoj.	ha	13	"
- dognojevanje	ha	5	"
- vzdrževanje pož.pas.			
ob žel.	m2	0,01	"
- vzdržev. dreves.-letno ar		5,5	"
- maklanje celuloz.	prm	0,40	"

Za vsa navedena dela izvršena brezplačno se postavke povečajo za 100 %.

Manipulanti: Osnova za obračun za manipulante je odpremljena količina lesa in sicer:

- oblovina	1 m3	0,12	točke
- prostor. les	1 prm	0,07	"
- oglje	1 tona	0,40	"
- makl. celuloze	1 prm	0,40	"
Kamionski prevoz			
ali odprema iz SLP	m3	0,10	"

- Skladiščni

delavci: Osnova za obračun je naložen ali razložen m3 lesa po sledečih kriterijih:

naklad. na vagon in kamion			
- oblovina	m3	0,30	točke
- prostor. les	prm	0,15	"
- oglje	tona	0,75	"
- maklan.celuloze	prm	1,05	"
- režijska ura		0,20	"
razklad. kamion.			

- oblovina	m3	0,06	točke
- prostor. les	prm	0,07	"
- oglje	tona	0,50	"

Sekač:

Posek in izdelava			
- redna sečnja	m3	ali prm	0,80 točke
- slučaj.pripad.	"		1,60 "
- maklan. celuloze	prm		1,05 "

Delavci pri gojenju gozdov:

Pogozdovanje	ha	56	točk
Priprava tal	"	25	"
			za Kcrista in
			Steganjo vas
			10 točk
Obžetev	"	9	točk
Čiščenje	"	14	"
Redčenje	"	10	"
Rešev. igl.	"	22	"
Klešč.stoj. drevja	m3	0,50	"
ostala varstv. dela	ura	0,3	"

Drevesničarka: Norma ur za posamezna dela po pravilniku o normah

norma:ura	0,30	točke
režij.dela ura	0,20	"

Kuharica: Prebit čas na delu: ura 0,12 točke

Snažilka: Prebit čas na delu: " 0,20 "

- Za vodje delovnih skupin se prizna ne glede na vrsto del 20 točk.
- Zaradi boljšega vzdrževanja motornih žag se odbije 10 % vrednosti nadstroška od veljavnih normativov.
- Za vsak neupravičen dan izostanka iz dela se število točk zniža za 3 %.

Vrednost točke se določi za vsako delitev posebej in sicer tako, da najprej izračunamo število točk, nato delimo višino sredstev s številom točk in dobimo vrednost točke (za posamezno obdobje).

KAKO GOJIJO GOZDOVE V VELIKI BRITANIJI

Poleti 1963. leta sem preživel dva meseca med škotskimi gozdarji. Od mednarodne študentske organizacije IAESTE sem namreč dobil gozdarsko prakso v Veliki Britaniji. Forestry Commission - v nadaljnjem tekstu F. C. - (po naše gozdarska komisija ali nekakšno ministrstvo za gozdarstvo), kot nosilec štipendije, me je napotila v daljni Kelty, v Srednji Škotski.

Ko sem se zadnjič pogovarjal z urednikom našega "Dolenjskega gozdarja", sva prišla do sklepa, da bi prav gotovo zanimalo naše gozdarje, kako goje gozdove v plantažah v Veliki Britaniji. Moram namreč še poudariti, da prirodnih gozdov v predelu, kjer sem bil na praksi, skorajda nimajo. Skušal bom v skopih besedah vsaj delno prikazati delo od začetka osnovanja nasada pa do končnega poseka.

Predpriprav za pogozdovanje skorajda ni. O kakšnih fitocenoloških raziskavah ni govora. Tla za osnovanje nasadov so običajno opuščeni površinski kopi premoga ali uničeni pašniki. Tudi pedološkim analizam ne posvečajo pozornosti. Če že delajo analize, delajo to raziskovalne postaje F.C. za cele pokrajine, ali pa gozdar sam. Te analize pa so le terenske, brez laboratorijskih raziskav. Tu je že ena od bistvenih razlik, saj vemo, da so prav te raziskave pri nas važen faktor, ko se odločimo za ali proti plantaži.

Način priprave tal za pogozdovanje je različen na površinah, kjer je že bil gozd in površinah, kjer gozda ni bilo.

Tam, kjer je že bil gozd, je delo dokaj enostavno. Ko drevje in grmovje posekajo na golo, poberejo sečne odpadke in jih zažgejo. Štorov ne odkopavajo, pač pa jih premažejo s kreozotom. Nato takoj sadijo.

Mnogo težja priprava tal pa je tam, kjer še ni bilo gozda. Najprej vso površino očistijo posameznih dreves, ki so morda rastle za zaščito živine. Druga faza dela je oranje, kjer v današnjem času ločijo tri sisteme:

1. Za mokro, težko zemljo, kjer je prvenstvena funkcija oranja odvodnjavanje, uporabljajo najčešče plug "Cuthbertson", eno ali dvo-brazdni.

2. Za vresišča, kjer je važno, da se zemlja obrne in razrahlja, je potreben enostaven a močan plug. To je F.C. rešila z doma konstruiranim plugom "Tine".
3. Za travnate površine, kjer oranje ni tako važno, pa uporabljajo različne pluge, lahko tudi poljedelske.

Za vleko uporabljajo traktorje-goseničarje različnih znamk in velikosti, odvisno pač od terena.

Najpogostejša razdalja med orom je 1,5 m, včasih pa orjejo tudi celo površino. Globina brazde je v povprečju 16 cm, sicer pa je odvisna od same zemlje.

Predno sadijo, vso zemljo ograjujejo. V prvih letih je najnevarnejši škodlivec zajec. Proti njemu postavljajo ograje iz pletene žice, katere del zakopljejo v zemljo. Na gornjem delu kolov je napeta bodeča žica.

Sajenje samo se predvsem naslanja na način oranja, oziroma na kakovost zemlje. Tako sadijo na mokrih zemljiščih na grebenu brazde, na vresiščih pa v jarku ali pa na tisti strani brazde, ki je bila odkrita. Sadijo ročno, z lopato po raznih sistemih. To se mi ne zdi preveč pametno, pač pa je zelo dober način prenašanja sadik v žakljevinaastih torbah, katere vlačijo za seboj ali nosijo na rami. To torbo bom poizkusil uvesti prihodnje leto pri našem pogozdovanju namesto košev in košar. O tem bom kdaj drugič več spregovoril.

Razdalja med sadikami je prav tako odvisna od načina oranja. Tam, kjer niso orali, ali pa so orali zelo na redko, sade bor 1,2 m v kvadrat, smreko 1,5 m v kvadrat, macesen in duglazijo 1,8 m v kvadrat, kjer pa so orali na gosto je širina sajenja enaka širini ora, razdalja po dolžini pa za bor, smreko, sitko do 1,5 m, macesen-duglazijo 1,8 m, bukev, hrast, javor 0,9 do 1,2 m. Da, tudi bukev sadijo! Malo neverjetno za naše pojme, vendar moramo vedeti, da je v Veliki Britaniji severna meja prirodnega areala bukve širša okolica Londona.

Starost sadik se giblje od 2 do 4 leta. Gnojijo le redko. Če uporabljajo umetno gnojilo, ga potresajo okoli drevesc v krogu premera 10 cm.

Ko je nasad posajen je prva naloga, da se ohrani čim več sadik. Glavna ovira je plevel. Zato navadno že v prvem letu začne z obžetvijo. Tudi mene je doletela ta čast, saj je to skoraj edino delo preko poletja. Kot plevel se najpogosteje javljajo razne trave, koprive, solidago spo. ter več vrst sata - narodne rastline Škotske - tako kot pri nas nagelj. Vzporedno z obžetvijo nasade spopolnjujejo tam, kjer so nastali izpadi zaradi miši, bolezni, ali poškodb pri obžetvi.

Ko sadika preraste plevel se več ne ukvarjajo z njo vse do tedaj, ko dobe prve sortimente. Ko sem spraševal, zakaj prej ne odstranjujejo slabih bolnih dreves in silakov, ki ogrožajo druge, so dejali, da se to ne izplača, ker je prevelika nevarnost, da se v panje naseleli rdeča trohnoba (*Fomes annosus*). Ta drugi poseg je v starosti okoli 20 let.

Pri tem delu najprej naredo preseke, ki bodo potem služile izvozu. To delajo na razdalji 20 m, tako, da obsekajo veje do višine okrog 2 m. Ko so preseke narejene začne s prebiranjem kot pri nas po IUFRO normah. Pri tem delu tudi že določajo elitna drevesa, ki jih potem obžagujejo. V splošnem obžagujejo okoli 55 % dreves.

Vsa ta prebiranja pa niso vedno v skladu s potrebami gozdov, kajti les vedno prodajo na panju in potem trgovci sami vedijo izkoriščanje. Torej morajo čisto odkazati taka drevesa, ki bodo dala lesno maso, ne pa drevesa, ki morajo iz sestojja vsled pravilne nege gozdov. Ta način dela me je pri odkazovanju močno motil in v razgovoru s strokovnim srebjem gozdnega obrata, kjer sem delal, sem prišel do zaključka, da komaj čakajo, da bo tudi izkoriščanje prešlo v resor F.C., kajti tudi, če odkažejo slaba suha drevesa, jih delavci ne bodo podrli, ker so plačani po učinku.

V zadnjih letih so že na obstoječih gozdnih površinah začeli s pomlajevanjem v skupinah. Ko sestoj dozori - to je za smreko in sitko, nekako pri 40 letih - (v tem času višinski prirastek naglo pade, pojavlja pa se vse večja nevarnost rdeče trohnobe) - posekajo skupino drevesa na golo in potem sadijo iglavce in listavce v skupinah. Zadnji dve leti sta bili najbolj uporabljeni sitka in smreka z javorjem in hrastom, redkeje bukviyo.

Tako pomlajevanje pa je zelo drago, ker morajo vse površine ograjevati zaradi divjadi, često do 2 m visoko in še več.

Toliko! Novega ne dosti, še manj uporabnega za nas, toda vedeti moramo še to, da so v Veliki Britaniji začeli z načrtnim gozdarstvom šele 1923 leta... Kdaj pa pri nas?!

ing. Damjan Mlakar

xXx

FRANCU SKUBICU OB UFOKOJITVI

V soboto dne 4. decembra smo se trebanjski gozdarji zbrali z namenom, da se poslovimo od našega dolgoletnega sodelavca in odličnega tovariša Franca SKUBICA. "Nismo se razšli za vedno", je dejal upravitelj ob nagovoru. "Naša pota ostanejo ista in Ti France, boš še vedno ostal naš sodelavec".

Rodil se je na Primorskem, na Dolenjsko pa je prišel pred drugo svetovno vojno. Tedaj se je ukvarjal s poklicem sedlarja. Leta 1942 se je aktivno vključil v NOB. Po osvoboditvi se je začel aktivno udeleževati v političnem življenju trebanjske občine. Nekaj časa je bil celo njen predsednik. Leta 1947 je postal občinski referent za gozdarstvo, pozneje pa je s tečajji in šolanjem dobil naziv gozdarskega nadzornika. Z reorganizacijami v gozdarstvu je menjal tudi zaposlitve, vendar pa je vedno delal za napredek dolenjskega gozdarstva. Vestno je skrbel za svoje revirje in vzgajal mlajše kadre. Poleg dela v gozdarstvu se je še naprej udeleževal v političnih organizacijah in tudi na tem področju vzgojil celo vrsto mladih aktivistov.

Na kratko smo se te spomnili Franco, vendar upamo, da je dovolj, če ti povemo, da si bil in boš ostal med nami gozdarji v vzornem spominu.

ing. Damijan Mlakar

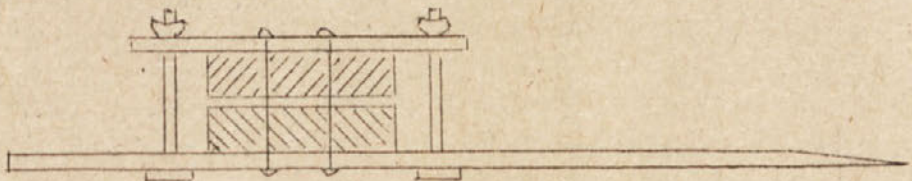
xXx

DROBNI VZROKI A VELIKE POSLEDICE PRI BRUŠENJU VERIG ZA MOTORNE ŽAGE

Dveh ali treh verig, ki pripadajo k žagi, naj bi ne brusili na prostem v gozdu temveč v delavski koči na posebnem vpenjalu. Pri brušenju opilki padajo v žlebič meča in če jih ne odstranimo lahko povzročijo težke okvare meča. Po vsakem brušenju je torej potrebno z bencinom oprati meč in verige.

Za dobro brušenje verig ni škoda časa. Pogosto omenjamo rekordno kratek čas potreben za brušenje, seveda, če je bruslač res spreten in dela vaje. Toda to nas ne sme zavesti, da bi preveč hiteli. Tudi tu velja rek, da naglica ni dobra. Odločilnega pomena je dobro in čim trajnejše rezilo. Če porabimo nekaj minut več za brušenje, bo čas bogato poplačan z dobrim rezom in s tem, da bomo lahko rezali dalj časa.

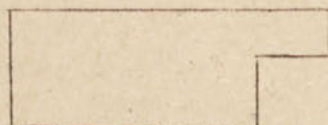
Drug pogoj za dobro brušenje je, da je motorica postavljena v pravi višini in da mirno stoji. Postavljena naj bo v višini komolca in čvrsto pritrjena. Če ni tako, bo brušenje bistveno otežkočeno in zaradi tega bo veriga zabrušena in neenakomerno naostrjena. Tovarne, ki izdelujejo motorke, gozdarski raziskovalni instituti in gozdni delavci imajo različne pomožne priprave za učvrstitve motornih žag. Ena teh priprav, ki si jo lahko naredi vsak delavec sam ali ob pomoči kovača se sestoji iz teh delov:

- 1 kos plošč. železa dolž. 28 cm, širine 5 cm, deb. 3 mm
- 1 " " " dolž. 17 cm, " " "
- 2 vijaka s krilno matico dolž. 6 cm in deb. 5 mm
- 2 kosa gumijskega iz avtomobilskega plašča dolž. 7 cm in širine 2 cm
- 4 zakovice dolž. 1,5 cm

Na obeh kosih železa izvrtamo na razdalji 15 cm po dve luknji širine 6 mm in po dve ustrezno široki luknji za pritrnitev gumijastih delov. Daljši kos železa naj na gornjem koncu presega krajšega za 2 do 3 cm, da bomo lahko pripravo zabili v deblo ali panj. Spodnji konec daljšega kosa naj bo priostren.

Druga težava so neenako dolgi zobje, ki nastanejo, če žaga zaide v kamen ali pa je dalj časa v obratovanju. Taki zobje nastanejo tudi v primeru, če pri brušenju nismo dovolj pazljivi ali pa, če so priprave za brušenje zaradi napačne rabe postale netočne. S prostim očesom je dolžino zob težko kontrolirati, s kljunastim merilom pa preveč zamudno. V praksi se je zato razvil enostaven pripomoček. Na tanko deščico zarezemo dolžino enega od krajših zob.

Pri tem se ni treba ozirati na enega ali dva najkrajša zoba. Ker je tako deščico lahko dobiti, je enostavno merilo možno povsod in hitro narediti. V praksi se je pokazalo, da je merjenje na ta način ne samo hitro, ampak tudi natančno. Pri meritvi se deščica pritakne k zobu nekoliko poševno. Za vsako brušenje je seveda treba merilce prilagoditi po ustrezni dolžini najkrajših zob, kar pa ni težko ali z novo zarezo ali pa kar z novo deščico.

Ja. P.

GOZDOVI BELE KRAJINE 10 DRUGI SVETOVNI VOJNI

Nadaljevanje in
konec

Iz dosedanjega opisovanja je razvidno, da je tudi gozdarstvo v zadnjih letih hitro napredovalo v okviru večje zmogljivosti in ekonomičnosti.

V Beli krajini so še velike površine nerodovitnih zemljišč, tako imenovanih steljnikov, na katerih raste vresje, praprot, posamezne breze in drugo grmičevje, vmes pa tudi posamezna drevesa rdečega bora. Po naj-novejših meritvah Instituta za gozdarstvo in lesno industrijo SRS je teh površin okrog 10.000 ha. Od tega je polovica primernih za gozdarstvo. Zato ni čudno, da tudi občinski organi intenzivno razmišljajo kako te ogromne površine čim prej zasaditi in pokriti z novimi gozdovi. Na tem področju čaka gozdarje Bele krajine še ogromno dela.

Sodobno gozdarstvo upošteva pomembnost in trajnost gozdne proizvodnje, ki je dajejo klasični gozdovi našemu gospodarstvu. Pri tem je potrebno vskladiti pravilno ravnotežje med Gozdnim gospodarstvom in staležem divjadi. Veliko škodo dela zlasti jelenjad na mladih poganjkih. Lov naj bo turistična in športna panoga. Toda potrebno bi se bilo posvetiti tudi gospodarskemu lovu.

Novi zakon o gozdovih, ki je izšel pred kratkim in ki je vskladil vsa dosedanja določila z ustavo, daje vso možnost za gospodarjenje z gozdovi ne glede na sektor lastništva. S tem je tudi za izkoriščanje gozdov podano boljše zagotovilo, da se bo izvajalo po najboljših strokovnih načelih, čeprav si bo lastnik gozda obdržal pravico sodelovanja z lastno delovno silo in sredstvi, kajti odkazilo, krojenje, izmera in odkup lesa so v rokah gospodarske organizacije. S tem je zagotovljena vsa kontrola nad gospodarjenjem z gozdovi. Obenem bodo odpravljene vse malverzacije z gozdnimi sortimenti in različni ustvarjenimi dohodki, ki niso bili v skladu z vložnim delom. Tako bo lastnik gozda odvisen od zakonite rente, ki mu pripada kot del cene lesa na panju, ki se bo povečal, če bo sodeloval v izkoriščanju, za kar bo dobil nadomestilo za dejansko vloženo delo.

Iz tega sledi, da je potrebno posvetiti vsa pozornost organizaciji gozdarske proizvodnje, zlasti s krepitvijo sodelovanja z lastniki gozdov na vseh področjih dela.

Intenzivna in velika sodobna gozdna proizvodnja teži k organizaciji velikih gozdnih gospodarstev v okviru gozdnogospodarskih območij. Z uvedbo mehanizacije in z boljšo organizacijo dela bo možno hitrejšim tempom razvijati ekonomičnost v tej panogi gospodarstva.

Naš cilj je, da bomo iz razdrobljenih gozdnih parcel organizirali velike komplekse, ki bodo na podlagi kolektivnega delavskega samoupravljanja in na podlagi znanosti ter produktivnosti dela omogočili organizirano gozdno proizvodnjo.

Zaradi tega bomo morali imeti denarna sredstva, ki nam bodo omogočila nakup mehanizacije za izkoriščanje gozdov, osnovanje novih intenzivnih nasadov, gradnje cest in ureditev gozdno-gospodarskih elaboratov.

Sodelovanje lastnika gozda z gospodarsko organizacijo mora biti v bodoče še tesnejše. Moramo se zavedati, da so naši kmetje že v N.B. skovali zvezo z delavskim razredom. Ta zveza postaja čedalje bolj enoten faktor našega celotnega gospodarstva, v katerem postaja proizvajalec kot upravljalec in kot neposredni nosilec novih družbeno-ekonomskih odnosov.

Zveza komunistov kot idejna politični faktor v gospodarski organizaciji mora podpirati vse napredne ideje in dajati podporo preko sindikata in samoupravnih organov za vsklajevanje mnenj posameznega v mnenje večine.

Zavedati se moramo, da je v novi ustavi dovolj prostora za vse napredne subjektivne sile, ki kakorkoli vplivajo na naš družbeno - ekonomski razvoj. Posebno je to potrebno sedaj, ko izvajamo gospodarske reforme. Zato naj nam bo jasno, da sedmi člen n.ve ustave pravi: "Samodelo in uspehi dela določajo materialni in družbeni položaj človeka. Nihče si ne more niti neposredno niti posredno pridobiti materialne in drugačne koristi z izkoriščanjem tujega dela."

To se pravi, da je delo pri graditvi socializma temelj vsega razvoja in napredka. Svobodno delo, ki je osvobo-

jeno vsake nadoblasti ali monopolizacije in izkoriščanja, lahko zabriše stare sledove v razlikah med umskim in fizičnim delom. V naši družbi to delo postaja enakovredno, ker vsak proizvajalec ne glede na svoje delo, ki ga opravlja, tudi odgovarja in odloča o njem v svoji delovni organizaciji.

To so največje pridobitve naših delovnih ljudi, pri katerih se mora še naprej razvijati njih va moralnost in zavestna disciplina, ki je potrebna na delovnem mestu.

Vrlinič Rade

xXx

VTISI S STROKOVNE EKSKURZIJE DIT-a IO ZAMEJSTVU

Bilo je ob 4^h zjutraj 16. septembra letos, ko se nas je ena skupina udeležencev tridnevne ekskurzije po Avstriji in Italiji, zbrala na križišču pri straškem mostu. Izlet sta organizirala novomeški in črnomaljski DIT gozdarstva in lesne industrije. Pobudniki pa so bili najbolj prizadevni posamezniki tega društva, ki so se lotili tega nevhvaležnega posla. V treh dneh naj bi si udeleženci ogledali nekaj gozdarsko zanimivih objektov in ne nazadnje tudi turističnih zanimivosti in lepote obeh držav.

Kar verjeti nisem mogel, da se nas je zbralo kar osemnajst iz tega predela. To je bil tudi razlog, da nas je avtobus prišel iskat kar sem v Stražo. Pravo zbirališče je bilo namreč v Novem mestu. Tam se nam je tudi priključil avtobus z udeleženci iz Bele krajine, v katerega se je nekaj tovarišev presedlo še v Novem mestu.

Kljub zgodnji uri in dejstvu, da marsikdo ni iz bojazni, da ne bi zaspal zatisnil očesa v pretekli noči, je bilo razpoloženje na visoki ravni. Obetali so se namreč zanimivi doživljaji in kot je izgledalo tudi lepo vreme.

V Ljubljani je v naš avtobus vstopil še zgovorni vodič turistične agencije Kompas. Vodstvo drugega avtobusa pa je bilo zaupano zastopniku Gorjancev tov. Andželu. Pri tem kratkem postanku so se v naš avtobus vrnili tudi trije naši tovariši, ki so po pomoti vstopili v "Črnomaljca". Ne bi omenil tega nepomembnega dogodka, če ne bi prinesli s seboj tudi prijetnega vonja po pristni domači slivovki, katerega so se navzeli v času kratke vožnje do Ljubljane. To nam je dalo slutiti, da so se naši kolegi z one strani Gorjancev bolje pripravili na tegobe dolge vožnje. Dobro so se založili s preizkušenim domačim zdravilom.

Po lepi asfaltni cesti smo kar naenkrat prispeli do obmejnega prehoda na Ljubelju. Posebno velik užitek je bila vožnja od Naklega mimo Tržiča, po novozgrajeni avtomobilski cesti. Ta nova cesta, ki je velikega turističnega pomena, nam je res lahko v ponos. Kljub strmim in velikim serpentinam sem imel občutek, da smo kar padli na Ljubelj.

Procedura na naši carini je bila proti pričakovanju zelo kratka. Verjetno so cariniki predvidevali, da zaradi slabe menjave dinarja v tujo valuto, kot posledico ravno uveljavljenega novega téčaja, nihče ne nosi večje vsote dinarjev, kot je dovoljeno. Če je bil kdo od naših slučajno bela vrana naj oprosti moji naivni sodbi. Vem pa, da se je za kazen moral tri dni presneto truditi, da je dinarje zamenjal in kupil kaj pametnega ter količkaj v skladu z našimi cenami. Tako je le nekaj najbolj sumljivih, med njimi Čibej in Friceva, moralo pokazati svoje prazne denarnice. Našli niso seveda ničesar, bodisi da res niso imeli ali pa da so imeli bolj varno skrito.

Smuknili smo v predor v katerem poteka tudi meja in čez hip smo že bili pri avstrijskih carinikih. Ti so bili še bolj zaupljivi kot naši in niso niti pogledali v avtobus.

Kljub temu, da ni bilo izrazitih tihotapcev, sem za čuda opazil, da je v avtobusu kar zaživelo, ko je bila prva preizkušnja za nami. Konec je bilo mučne tišine in ljudje so se sprostili. Večini se je zopet povrnil izgubljeni apetit. Pričelo se je odpiranje torb in zavitkov, zašumeli so zamaščeni papirji. Nekateri so tudi že kar načeli zavojčke prvotno za izvoz namenjenih cigaret.

Po neverjetno slabi, vijugasti makadamski cesti smo se začeli spuščati v dolino. Izgleda pa, da se se končno tudi na avstrijski strani lotili rekonstrukcije te ceste. Na več mestih smo namreč videli gradbene stroje in razkopano cesto.

Prvi postanek na Koroškem smo imeli pri nekem slovenskem gostilničarju ob Dravi. Imel je pravzaprav restavracijo z velikim modernim kegljiščem in zabaviščem v spodnjem prostoru. Ta gostinski objekt je bil res prekrasno in vzorno urejen, tako, da smo kar s strahom vstopili. Mnogi so se okorajžili šele, ko so slišali slovensko govorico in, da je moč kupiti niti ne preveč drago pivo tudi za naše stotake.

Tu smo tudi izvedeli, da je ob priliki hudega neurja, ki je nekaj dni poprej divjalo, zaradi naraslih voda odneslo tudi most čez Dravo. Zato smo morali v Celovec po krajšem obvozu. Tako smo proti potnemu planu videli mimogrede, iz avtobusa seveda, še nekaj vasi več, kjer prebivajo Slovenci. Tako se spomnim, da smo šli skozi Bilčovo in Kotmaro vas. Da tod bivajo naši ljudje, tega iz avtobusa ni bilo opaziti, kajti vsi napisi so bili v nemščini. Pokrajina je bila zelo razgibana. Spodaj pod nami se je vila še vedno narasla in grozeča Drava, v ozadju pa se je dvigal venec v sončnih žarkih kopajočih se Karavank.

Z zamudo smo prispeli v Celovec, kjer smo napravili še prisiljeno križarjenje po ulicah. Zaradi velikega prometa nista namreč šoferja nikjer mogla najti praznega parkirnega prostora. Končno smo ga staknili pri državnem gledališču. Za ogled mesta smo imeli na razpolago le 30 minut. Komaj toliko, da smo lahko naredili nekaj posnetkov s fotoaparatom pred slovitim zmajem Niklom in bežno pogledali v kakšno izložbo. Vendar dovolj dolgo, da sta se edini predstavnici ženskega spola iz našega avtobusa Danica in Milena izgubili. Ni ju bilo od nikoder. Končno smo odrinili kar brez obeh proti gosposvetskemu polju. Za čuvaja smo pustili le tov. Andžela, kajti pri povratku smo imeli namen peljati se zopet tod mimo.

Naš cilj je bil ogled vojvodskega prestola in cerkve Gospe svete. Pravzaprav leži ta, za nas Slovence, največji zgodovinski spomenik v neposredni bližini Celovca,

ob avtocesti, ki pelje na Dunaj. Nemo in spoštljivo smo poslušali vodiča, ki nam je razlagal več ali manj že znano zgodovino tega samotnega kamenitega prestola. Verjetno je bil to tudi najbolj fotografiran objekt na vsej naši ekskurziji, kljub železni kletki in močni senci pod košatimi drevesi. Zanima me le kako so ti posnetki uspeli.

Seveda smo si ogledali tudi gosposvetsko cerkev, ki daleč vidna stoji na bližnjem hribčku. Cerkev ima veliko zgodovinsko vrednost, saj je na primer v njeno zunanje zidovje vzdanih nekaj precej starih izkopanin - rimskih kamnov z vklesanimi reliefi.

Na povratku skozi Celovec smo pri gledališču pobrali še Andžela in obe izgubljenki, ki sta se med tem tudi vzeli od nekod. Sprejeli smo ju z veseljem in smehom spet v našo sredo. Posebno taksatorski del članov naše ekskurzije se je oddahnil.

Fot nas je vodila naprej ob Vrbskem jezeru, pa skozi Beljak ter dalje po Ziljski dolini. Od Celovca do Avstrijsko - italijanske meje se nismo nikjer ustavili.

Zaradi velikega avtomobilskega prometa so nas Avstrijci takoj spustili naprej. Znašli smo se v nevtralni coni in tu smo hoteli počakati črnomaljski avtobus, ki je vozil za našim. Tega pa ni bilo od nikoder. Zasumili smo, da nekaj ni v redu. V programu je pisalo, da si bomo med Beljakom in Trbižem ogledali pri Arnusteinu še žago Fertinelli. Ker smo imeli vodiča, ki je moral paziti na pravilni potek programa, se nismo razburjali, ker te žage do meje ni bilo. Šele tu, v nevtralni coni pa smo naenkrat izvedeli, da smo ta lesnoindustrijski obrat na žalost že zgrešili. To pa se ni pripetilo drugemu avtobusu. Seveda nazaj ni bilo več mogoče. K sreči so bili med tistimi, ki so si žago ogledali v večini skoraj vsi Novolesovci. Bilo pa je po njihovem kasnejšem pripovedovanju tudi kaj videti. Kljub zelo veliki kapaciteti ta žaga žvedskega tipa zaposluje le 6 delavcev.

Med čakanjem so naše številčno stanje prekontrolirali še italijanski obmejni organi. Eden je hodil od sedeža do sedeža in povedati je bilo treba priimek, katerega je potem poiskal in obkrožil v skupinskem potnem listu.

iri tem pa je na glas povedal še od vsakega njegovo ime po italijansko. Zelo zanimivo je bilo slišati to prevajanje naših kranjskih imen. Na "mino" je naletel šele pri meni.

Končno so se dvignile rampe in vključili smo se v reko motornih vozil, ki je hitela proti jugu.

Nadaljevanje prihodnjič

ing. Klančičar Slavko

xXx

H U M O R

Lovska zgodba brez naslova:

Ni še dolgo tega, ko sem pobaral našega izkušenega gozdarja in lovca po sveži novici iz lovskega oprtnika. "Sveže ti ravno ne morem povedati, ker zadnje čase bolj malo jagam. Čutim jih namreč že precej na grbi, za lov pa je potrebno mlado srce in hitre noge. Lahko pa ti povem resnično lovsko zgodbo, ki sem jo sam doživel. Take vem, da ne bom nikoli več."

"Ne podite tako črnogledi, saj ste vendar še prava grča", sem mu dejal.

Nato je začel pripovedovati: "Dilo je zgodaj jeseni pred nekaj leti - tega leta mi je prav lepo obrodila koruza - a ti ni zlodej prignal svinje past prav v mojo koruzo in to prav tukaj zraven hiše, kjer stanujem." Malo si je zamislil in nadaljeval: "Včasih se mi pred spanjem prileže kak požirek. Tako sem napravil tistega večera pošten požirek ali bolje rešeno šluk. Komaj požrem tisto kačjo slino, že zaslišim, da se na

njivi koruza lomi. Hitro sem vzela svoj stari pihalnik in baterijo ter previdno šel ob koruzi proti mestu lomljenja. Na mah sem se ustavil. Lomljenje je bilo še hujše. Napolnil sem oba dupla, posvetil in - pok. Proti gozdu je udrlo krdele ščetinarjev. Ja sem jih zopet pregнал, sem si dejal, a medtem sem že zaslišal, da v koruzi nekaj težko sópe. Luško sem položil na tla, iz žepa potegnil nož ter se z baterijo v roki počasi bližal črni gmoti v koruzi. Kakšni čekani, sem sam pri sebi mislil. Kapitalni merjasec! Takoj zatem sem položil prižgano baterijo za merjasca tako, da mu je osvetljevala nabrekli no pod repom, sam pa sem čisto po veterinarsko ven vzela obe kepi ter poklical mojega zvestega štirinožnega spremljevalca, da bi mu dal tisto, kar ob takem primeru psu pripada. Še se je pes oblizoval, ko se je prašič dvignil in tebi nič, meni nič pobegnil v gozd. Zaman sva ga naslednjega jutra z Bobijem iskala po gozdovih Brezove rebri. Tako sem resnično ustrelil merjasca, a prašič je pobegnil".

Zgodbo sem zapisal po spominu tako, kot mi jo je prizadeti lovec povedal. Če pa koga zanimajo "detajli", naj se obrne na pripovedovalca, saj še dandanes nosi kladivo, včasih pa tudi puško po Brezovi rebri.

b.p.

xXx